

MINISTERIS B. K. BALUTIS GRĮŽO Į ANGLIJĄ

PASKUTINIAI VIZITAI BLOMBERGE, DETMOLDE IR AUGUSTDORFE

Gegužės 2 d. ministras B. K. Balutis, kartu su kitu Pabaltijo valstybių ministrais, atsisveikino su Britų okupacinės valdžios vyriausios pareigūnais, pro Herfordą grįžo į savo nuolatinę būstinę — Londoną. Per savo dešimties dienų Britų zonoje viešėjimo laikotarpį Garbingasis Sveičias aplankė per 20 lietuvių stovyklų, pasakė dvasią stiprinančių žodžių, patyrė tremtinių lietuvių jausmus ir lūkesčius, pamatė jų gyvenimo ir darbo sąlygas. Šioje kelionėje ponas Ministeris ne tik tremtįje gyvenančių tautiečių ikvėpė vilties ir pasitikėjimo švieses ateitimi, bet ir pats jautriai išgyveno susitikimo su savo broliais momentus. Ypač jautrus buvo ministras mūsų mažiems.

Paskutiniai vizitai B. K. Balučio, kaip ir kitų drauge su juo vykusiu Pabaltijo valstybių ministru, vizitai teko Blombergui, Detmoldui ir Augustdorfui.

Blomberge ministras lankėsi balandžio 29 dieną. Lietuvių bendruomenės vardu ministras B. K. Balutis pasveikino A. Matulionis. Savo trumpame žodyje ministras pažymėjo savo lankymosi tikslą ir pasidžiaugė, kad D. Britanijos vyriausybė, anksčiau nedavusi leidimo, šiais metais pati pasiūlė Pabaltijo valstybių įgaliotiems ministrams aplankyti savo tautiečių stovyklose.

Vakare ministrų garbei buvo mišrus pabaltiečių koncertas.

Balandžio 30 dieną iš ryto Garbingieji Sveičiai atvyko į Detmoldą oficialiai vizituoti BCT. Pradžioje sutikti visų trijų tautų BCT atstovų, paskui kiekvien-

nas ministras pasiskirstė į savo tautinę grupę. Po oficialių sveikinimų vyko nuosirdūs pasikalbėjimai ir pasitarimai. Garbingieji Sveičiai sutiko ne tik vietiniai BCT, Zoninės LTB Tarybos, LRKR., BALF'o, NCWC, dvasios ir spaudos atstovai, bet taip pat atvyko ir VLIK'o, Vykdomosios Tarybos, LRKR., LTB Centro K-to atstovai. Dvi dienas užtrukusiose pobūviuose ir posėdžiuose nuosirdžiai pasitarė, pasikalbėtą, pasidalinta mintimis, daug kas išsiaiškinta.

Balandžio 30 dienos vakare, kitų žymųjų svečių lydimas, ministras B. K. Balutis lankėsi Augustdorfio stovykloje. Išpuštoje

visos tos lietuvių stovyklos Britų zonoje, kurioms teko laimėti savo tarpe matyti Gerbiamąjį Sveičią, ilgai neužmirš tą jautrių ir gilių ministro žodžių, kuriuos jis tarė į savo tautiečių su atvira širdimi ir tikra lietuviška savojo krašto ir tautos žmonių meile.

Blombergio latvių filmininkai ministrui lankymąsi Blomberge, Detmoldo ir Augustdorfe nufilmavo ir jų kalbas (gimtomis ir anglų kalbomis) įrašė į magnetofono juostas.

Ministras B. K. Balutis
Br. Aušrotos nuotr.

Igaluoti Ministeriai Pabaltijo Universitete

S. m. balandžio 26 d. po pietų prie stovyklos vartų renkami būriai profesorius, studentai bei moksleivių pasitikti atvykstančių malonių svečių — trijų Igaluotųjų Pabaltijo valstybių ministrų iš Londono, kuriuos lydė britų karinės valdžios atstovai iš Lemgo ir iš Kielio. Atvykstančius svečius oficialiai pasveikina universiteto rektoratas su prezidentu prof. V. Stanka prieky. Sirdingų ovacijų lydimi svečiai apžiūrė universiteto istaigas ir po to atvyksta į didžiąją stovyklos salę, į kurią jau yra susirinkę visų trijų tautiečių žmonės. Aukštesiems svečiams užėjus garbės vietas, į svečius anglų kalba prabyla universiteto prezidentas prof. V. Stanka. Gražiai pasakyto kalbo jis ne tik dūda universiteto veiklos apžvalgą bei išreiškia dėkingumą savo ministeriams bei britų valdžios atstovams už teiktą paramą universitetui, bet kartu ir pabrėžia studijų svarbą mūsų tautoms. Mums negalima pasitenkinti vien amatininkais, kurie reikalingi šiuo metu, bet žiūrėdami į savo tautų ateitį bei jų prisikėlimą laisvam gyvenimui, mes turime sau būtinai ruošti intelektualų prieraulį.

Trumpas sveikinimo kalbas pasakė visi trys p. p. ministrai —

pradžioje angliskai, o pabaigoje kiekvienas sava kalba. Po kiekvieno p. p. ministrų kalbos buvo giedamas atitinkamas tautos himnas, o po visų kalbų sugiedotas D. Britanijos himnas. Visi kalbėtojai akcentavo reikšmę visoms trims Pabaltijo valstybėms kognaudžiausiai bendradarbiauti. To bendradarbiavimo Pabaltijo universitete iš tikrųjų esama gana glaudaus ir nuosirdaus.

Po bendrojo susirinkimo kiekviena tautybė rinkosi atskiram posėdžiui. Lietuvių susirinkimą pradžioje vedė profesorius J. Puzinas, sveikindamas lietuvių profesorius bei studentus vardu ir trumpai apsakodamas lietuvių valdmenį Pabaltijo universitete bei jų studijas vokiškuose universitetuose. Vietinio LTB komiteto vardu sveikino adv. J. M. Montvila. Studentų vardu sveikino Z. Dailidka.

Gerb. sveičias labai širdingai pasidalijo mintimis su susirinkusiais tautiečiais ir paliko apie savo atsilankymą labai malonių atminimų.

Vakare vėl visos trys tautybės buvo susirinkusios į didžiąją salę, kurioje įvyko mišrus Pabaltijo tautų koncertas, dalyvaujant aukštesiems svečiams.

PABALTIO VALSTYBIŲ IĞALIOTI MINISTERIAI SARGYBŲ TARNYBOS DALINIUOSE OSNABRUCKE

S. m. balandžio 22 dieną 53 Civ. Mixed Depot aplankė Pabaltijo valstybių Anglijai įgaluoti ministrai.

Atvykstančius svečius prie vartų pagerbė mišri pabaltiečių garbės sargyba, dalyvaujant aukštesiems anglų karininkams ir lietuvių, latvių ir estų ryšių karininkams.

Po trumpo pasisveikinimo sveičiai su palydovais nuvyko į apmokymo aikštę ir ten priėmė dalinį parada. Ministeriai pasikalbėjo su vienu kitu kariu, su visais pasisveikina.

Po parodo kiekviena tautybė susirenka atskiroje salėje.

Ministras Balutis prabyla lietuviams nuosirdžiai kalba, pasveikindamas savo atvykimo tikslą, pabrėždamas, kad mums liko šiuo tarpu tik moralūs ginklai, o tai yra drausmingumas, susiklausymas ir gero lietuvių vardo išlaikymas, bet tie ginklai yra lygiai galingi. Ragino būti sąžiningais, atlikti gerai savo pareigas ir būti gerais lietuviams.

Liet. ryšių karininkas kpt. Z. Strazdas visų CMWS/CMLO vardu ministrui palinkėjo sveikatos ir ištermės atsakomąsio pareigose ir kovoje dėl Lietuvos laisvės, patikindamas, kad lietuvių uždėtas pareigas atliks garbingai. J. Z.

MIRŠTANTI TAUTA

LIETUVIŲ LIKIMAS. — IŠTRĖMIMAI ARBA BADO MIRTIS

Tokiom antraštėm Berlyno „Sozialdemokrat“ Velykų pirmą dieną išspausdino straipsnį, kurio vertimą čia patiekiamė.

Pabaltijo tautų — lietuvių, latvių ir estų — mirimas vyksta beveik pasaulio nepastebimas. Maždaug ketvirtį milijono lietuvių praėjusiais metais ištrėmė į Sov. Sąjungos gilumą. Likusiai gyventojų daliai, iki šiol gyvenanti Lietuvoje, liko pasirinkti ištrėmimą ar bado mirtį. Iki šiol Lietuvos gyventojai

galėdavo atspėti artėjančias ištrėmimo bangas, kurios nevienodais laikotarpiais sekėdavo viena kita. Pajūtė priartėjusį ištrėmimo periodą, ūkininkai bėgdavo į miškus, kuriuose slapstydavosi, kol trėmimai praėdavo. Paskutinio metu ir ši taktika nieko negelbsti, nes pabėgimams į miškus rusai radikaliskai būdavo užkirtę kelius. Pernai buvęs maždaug 800 kolchozų skaičius šiemet kelias šimtus dar padidintas. Šis prievarta vedamas ištrėmimas, kaip pasirinkti krašto kolektyvinas iš pa-

Visur būkime tikrais lietuviams

Mieli Tautiečiai,

Su dideliu skausmu palikome savo brangią Tėvynę: mes negalėjome pakelti vergijos ir troškome kovoti už jos laisvę. Gyvendami tremtyje sukūrėme Lietuvių Tremtinių Bendruomenę, kuri ligi šiol tebesaugo mūsų gerą vardą, stengias išlaikyti mus sveikus ir pajėgius, rūpinasi mūsų švietimo, kultūros, kulto ir socialiniais reikalais, ugdo tautinį solidarumą, demokratinę sąmonę, darbo meilę ir talkininkumą mus globojančioms istaigoms bei administracijai.

LT Bendruomenės globoje mes išgyvenome pirmąjį mūsų tremties laikotarpį. Mūsų tolimesnis buvimas Vakarų Vokietijoje nebeįmanomas, ir mes keliamės į užjūrio kraštus ir saugesnę sąlygose tęsime kovą dėl Lietuvos Nepriklausomybės, saugosime tautinę gyvybę, kad ją sugrąžintume laisvam gyvenimui prisiekiant išskankinti Tėvynę.

Vakarų Vokietijoje stovyklose gyvendami, jautėmės savųjų tarpe ir galėjome netrukdomai gyventi savo tautinį gyvenimą, o išsibarstę po platią pasaulį daugelis mūsų neteks savo mokyklų, spaudos, knygų ir atsidurs visai skirtingose ir neįprastose sąlygose.

Atsižvelgdamas į tai, kiekvienas lietuvių tremtinys, emigruojas iš Vakarų Vokietijos ar joje pasiliekęs turi:

1. Visada būti pavyzdingu lietuviu ir garbingai reprezentuoti Lietuvį Tautą.
2. Nesudaryti tautiniu atžvilgiu mišrių šelmų, nes tai yra pati didžioji nutautėjimo priežastis.
3. Nedarkyti gimtosios kalbos svetimybėmis ir savo vaikus išmokyti gerai lietuviškai kalbėti.
4. Būtinai priklausyti Pasaulio Lietuvių Bendruomenei.
5. Pnumeruoti bent vieną lietuvišką laikraštį.
6. Aktyviai dalyvauti kovoje už Lietuvos laisvę.
7. Būti tolerantiskiu ir nesivaidyti su savo tautiečiais dėl menkelių, gerbi kitų įsitikinimus.
8. Atjausti ir gelbėti ir vargą patekusius savo tautiečius.
9. Nepamiršti savo Tėvynės ir, kai tik bus galima, grįžti, nors svetur ir geresnis gyvenimas būtų.
10. Savo pajėgomis neįstengiant grįžti į Tėvynę, šauktis P. L. B-nės pagalbos.

LTB Centro Komitetas

PASAULINĖS POLITIKOS KLAMPYNĖSE

PASKUTINĖS „L. Z.“ POLITINĖS APŽVALGOS MINTYS

Pustrečių metų prabėgo nuo pirmojo šio laikraščio numerio pasirodymo. Nuo pat jo gimimo dienos kiekviename numeryje buvo dedama politinių įvykių apžvalga. Šių apžvalgų pagrindinis tikslas buvo pateikti išsamų ir objektyvų prabėgusių savaitės įvykių atvaizdavimą, kaip juos pateikdavo viešajai nuomonei pasaulinės informacijos šaltiniai.

Ne visuomet tai yra buvęs gana lengvas uždavinys, turint galvoje, kad mūsų skaitytojai buvo įvairpatinge laukime padėtyje. Mes visi ieškojome ir norėjome tik tokių politinių žinių, kurios galėjo pateisinti mūsų tremtį, mūsų lūkesčius, mūsų giliausius troškimus. Mes tiesiog troškome šioje tariamo didžiųjų draugiškumo atmosferoje. Nuo pat pirmosios minutės, kai mes peržengėme savo namų slenkstį, pasakydami jam sudiev, visi tikėjome, kad ši tremtis nebus tokia ilga, kaip ji iš tikrųjų yra. Tada dar daugelis mūsų nenujautė slaptųjų Teherano ir ypač pragaistin-

gosios Jaitos sutarčių tragiskųjų pasekmių visai pietryčių ir rytų Europai.

Tik nuoga tikrovė — bolševikiškų politrikų atsiradimas sąjungininkų tarpe ir nuolatinis tikslas buvo pateikti išsamų ir objektyvų prabėgusių savaitės įvykių atvaizdavimą, kaip juos pateikdavo viešajai nuomonei pasaulinės informacijos šaltiniai.

Ne visuomet tai yra buvęs gana lengvas uždavinys, turint galvoje, kad mūsų skaitytojai buvo įvairpatinge laukime padėtyje. Mes visi ieškojome ir norėjome tik tokių politinių žinių, kurios galėjo pateisinti mūsų tremtį, mūsų lūkesčius, mūsų giliausius troškimus. Mes tiesiog troškome šioje tariamo didžiųjų draugiškumo atmosferoje. Nuo pat pirmosios minutės, kai mes peržengėme savo namų slenkstį, pasakydami jam sudiev, visi tikėjome, kad ši tremtis nebus tokia ilga, kaip ji iš tikrųjų yra. Tada dar daugelis mūsų nenujautė slaptųjų Teherano ir ypač pragaistin-

kaip įmantriai ten žaidžiama žodžiais, kad tik vėlesniam, patogesniai laikui būtų atidėtas galutinis sprendimas.

Mes džiaugsmingai sutikome žinia, kada 1947 m. gruodžio 15 d. nutruko keturių didžiųjų pasitarimai Londono. Dar labiau puoselėjome viltį, kad grįžimas artės, jeigu neperžengiamoji bedugnė tarp buvusio vakar dienos sąjungininkų didės. O tam pagrindą davė Sov. Rusijos politika Berlyne — prieš metus paskelbtoji bado blokada. Tačiau sąjungininkai susigriebė ir padėti ligi šiai dienai gelbsti „oro tiltą“. Jo efektyvus veikimas ir kiti užkūriniai sovietų sumanymai patiesia kurį laiką vėl sudarė naujus ryšius tarp Amerikos ir Rusijos.

Naujas kontaktas atsimegzes tarp Rytų ir Vakarų žada plėstis

ir jeigu Berlyno blokada bus nuimta, tad ir vėl prasidės dvišalis žaidimas. Tik šiuo metu pa-

Ministras B. K. Balutis Greven'o stovykloje (viduryje) lydimas stovyklos komendantu Karmaziu, mons. Ign. Starkaus, Dr. Sernaicio, L. Dymos, Z. Raulinaicio ir kitų pareigūnų.

Br. Aušrotos nuotr.

grindų sugriauna gyventojams savam krašte pragyvenimo minimumą.

Kolchozuose visus aprūpinti darbu neįmanoma, o ūkininkai, netekusiam ūkiu, mieste gauti darbo irgi nėra vilties, ir jis atsiduria būklėje be jokios išeities. Lietuva iš seno neturėjo pramonės, kuri būtų galėjusi duoti ūkininkų masėms darbo. O dabar šią pramonę rusų valdžia dar labiau susiaurino, palikdama darbo fabriką, dirbančiųjų rusų ginklavimosi tikslams. Į šiuos fabrikus priima darbininkus atgabentus iš Sov. Sąjungos gilumoms.

Prievarta vykdomos trėmimos rusai dabar kartais maskuoja „savanoriškumu“. Pagal sudarytus sąrašus pašaukiami numatyti asmenys „laisvu noru“ persikelia į vieną kurią iš azijatiškų Sov. Sąjungos respublikų, kuriuose trūksta kvalifikuotų darbininkų. Kad išvengtų bado (nors dėlto nėra tikri), daugelis lietuvių paskutinio metu pasirenka šią vienintelę išeitį. Kita gi lietu-

vių dalis, bijodama apkaltinimo sabotažu ir visvien prievarta ištrėmimo, — taip pat pareiškia savo sutikimą. Dabar iš Lietuvos pasiekiančios žinios leidžia spresti, kad trėmimų tempas ne visose Lietuvos dalyse vienodas: kai kuriose srityse ir vietovėse skubama išsiaiškinti visi lietuvių, kitur tai vyksta lėčiau.

Kas mėnesį dideli „savanorių“ ir „nesavanorių“ tremtinių transportai vyksta į Komi autonomines respublikas, kiti — į Kareliją. Vietinių gyventojų skaičius regimai nyksta.

Iš ištrėmtųjų pasiekiančios žinios kalba apie tremtinių mirimą. Tremtinių patekė į nepriprastas gyvenimo sąlygas, kieta klimata ir bada, yra priversti žūti.

Tėvynę pasilikusius lietuvius spaudžia pilka nevilts. Kaimai apleidžiami. Niekas netaiso griūvančių namų, niekas nedrįsta statyti naujų pastatų. Bet kuris taupomas neteko prasmės, joks žmogus nemato reikalo užsibrėžti ilgesniam laikui darbo planą,

dėtis yra geresnė, nes trečiasis didysis — Prancūzija — yra aiškiai Vakarų pusėje ir tuo jų svoris žymiai didesnis.

Šunku daug ką numatyti, bet iš dabartinio patyrimo sprendžiant, būtų galima laukti, kad šaltasis karas dar turėtų tęstis ir toliau. Tačiau viena yra tikra, kad tik kos nepaprastai sukurtas gali atidaryti mums vartus į Tėvynę, į kurią mes grįšime įvairiais keliais. Dabar prasidėjusios derybos tarp Rytų ir Vakarų šį grįžimą nustumia dar vėlesniam laikui. Tai nėra linkma žinia, kaip ir daugelis kompromisinių pranešimų mūsų skaitytojams. Bet vis tiek, tikėdami, kad anksčiau ar vėliau prasidės didysis išlaisvinimo žygis, linkime savo skaitytojams nepasiklysti šioje politinio neaiškumo migloje ir toliau sekti kitus mūsų lietuviškos minties laikraščius, kurie savo pranešimais ir toliau tęs tą darbą, kurį mes esame priversti užbaigti.

B. Aušrotas

SU „LIETUVIŲ ŽODŽIU“ ATISISVEIKINANT

Karo viesului įsisukus į mūsų kraštą, gelbėjomės, rodos, kiekvienas individualiai. O kai sprogančių bombų ir patrankų tenkasas nutilo, nustebo me patys, kad Vokietijos griuvėsiuose susirinko mūsų net kelios dešimtys tūkstančių. Tai palaidai, vienodo likimo ištiktai, masė reikėjo organizacijos. Pirmoji iniciatyva kilo iš mūsų pačių, o vėliau ir mūsų globėjai organizacijos reikalą suprato ir jį parėmė. Taip atsirado Baltų Centrinė Taryba su jos tautiniais sektoriais.

Ši istaiga savo paskirtimi ir uždaviniais laikė nuo pat savo iškūrimo pradžios atstovauti ir ginti savo tautinės bendruomenės interesus. Užtat ji ieškojo būdų, kaip palaikyti gyvus ryšius su ta bendruomene. Vienintelis kelias, kuriuo BCT galėjo pasiekti tūkstančių tautiečių, išsibarčiusių po visą zoną, buvo tik periodinė spauda. Taip gimė lietuviškasis laikraščio leidimo mintis. Kova liencėjai gauti buvo laimėta, ir 1946 metų spalio mėn. 12 d. pasirodė pirmasis „Lietuvių Žodžio“ numeris.

Pirmojo numerio pasirodymas neabejotinai buvo didelis ir BCT, bet ir mūsų tautinės bendruomenės laimėjimas. Analogiškai atrodytų, kad yra didelis pralaimėjimas, kai turime pranešti, kad šis laikraščio numeris jau yra paskutinis. Tiesa, yra daug lengviau skaitytojus sveikinti, kaip juos atsisveikinti. Bet visa mūsų organizacija, visas kultūrinis gyvenimas čia Vokietijoje jau pačioje kūrime pradžioje buvo paženklintas praėnamu ženklu. Tas pat buvo ir su laikraščiu.

Mūsų bendruomenė iš kelių dešimčių tūkstančių sumažėjo į kelis tūkstančius. Liekantieji pasigies laikraščio. Užtat BCT dėjo visas pastangas, kad laikraštis ir toliau galėtų eiti. Bet, deja, mažam skaitytojų skaičiui jis pasidarė perbrangus. Anksčiau bent popieris laikraščiu buvo gautamas veltui, o dabar — jokios paramos. Dėl duoduam nuostolių esame priversti laikraštį uždaryti. Gal tai ir yra ta vienintelė skaudi vieta, kad tada, kai geri nori susikryžiuoja su pinigų klausimu, pastarųjų stoka palaidoja geriausius norus, mintis ir idėjas. Ir mes savo karšči noro išlaikyti liekantiems tautiečiams savą spausdintą žodį turime kaip tik dėl pinigų klausimo atsisakyti.

Kas „Lietuvių Žodis“ buvo bendruomenė, tejsivertina kiekvienas jo skaitytojas individualiai. Laikraštis čjo, eidamas keičėsi ir tobulėjo. Jo leidėjai kaip tik čia ir nori išreikšti savo gilią padėką laikraščio redaktoriams, administracijai, bendradarbiams, skaitytojams ir visiems, kurie tik prisidėjo prie to, kad „Lietuvių Žodžio“ paskutinis numeris savo forma ir turiniu yra daug tobulesnis kaip pirmasis jo numeris.

Mes leidėjai davėme laikraščiu leisti minti ir iškovojome teises sąlygas tai minčiai gimti. Jūs gi suteikėte dvasią, turinį ir formą. Taigi, „Lietuvių Žodis“ atsisveikina visus su giliu išitikimu, kad jis savo laikiną misiją — ryšinininko ir tarpininko pareigas tarp Baltų Centrinės Tarybos ir lietuvių bendruomenės — pilnai atliko. ZONINĖ TARYBA „Lietuvių Žodžio“ leidėjas

Paskutinį „Lietuvių Žodžio“ lapą užverčiant

„Lietuvių Žodžio“ leidėjai, BCT Lietuvių Skyriui, nebeįgalint toliau laikraštį leisti, lygiai po dvejų metų ir septynių mėnesių esame priversti užversti šio laikraščio paskutinį lapą. Paprastai darba baigiant, o ypač dar ne visai laiku likviduojant kurį nors kultūrinį barą, savaime kyla lyriškos, o kartais ir graudžios nuotaikos. Dėl emigracinės bangos betirpančios ir beirstančios mūsų bendruomenės ne esame išmetami iš tos darbo vagos, kurią didėle išverme ir jėgas įtempę atkalkėmė per, palyginti, ne trumpą tremties gyvenimo laikotarpį. Ta vaga dar nebaigta, nes nei tremtis dar nepasibaigė, nei kultūriniai dirvonai neįspėsti, nei bendruomeniniai reikalai neatlikti ir neišsibaigė, nei Tėvynė laisvė neatkovota... Tačiau pasitraukdami iš savo pozicijų, dar galime džiaugtis, kad kiti tremties lietuviškąjį laikraštį, išėmą kiek kitokiose sąlygose, dar pajėgia išlaikyti. Tikimės, kad jie pasims ir tuos uždavinius, kuriuos buvome mes užsibrėžę — ypač turint galvoje kiek skirtingą Britų zonos tremtinių padėtį.

„Lietuvių Žodis“ — visa įvairi stengėsi būti kūrybine, pozityviąja linkme. Ar šis informuodamas, ar tai vertindamas kultūrinio, bendruomeninio bei politinio gyvenimo reikinius, jis vengė išryškinti tokius dalykus, kuriuose būtų prasiveržęs kuris nors siauras srovėskumas. Lietuvių vienybė ir tolerancija kitu taip manantiems — buvo pagrindinės mūsų darbe garės sprendžiamos įvairias gyvenimo momento keliamas problemas. Šita linkmė kai kada nedavė laikraščiu reikiamo spalvingumo, neatskleidė nervus jaudinančių revaliacijų, bet pasižymėjo nuosalkumu ir blaivumu. Šia proga turū pareikšti nuosirdžią padėką savo kolegoms buv. red. J. Kardeliui ir red. Br. Aušrotui, su kuriais dirbdami redaktinį darbą vis mokėdavome surasti tai, kas mus jungia, o atsisakyti nuo to, kas mus skiria. Įvairių pažiūrų žmonėms dirbant tame pat redakcijos sąstato, tai buvo nelengvas dalykas, bet vis dėlto tai buvo įmanoma ir daugeliu atžvilgiu ir naudinga. Kiek mūsų darbas buvo vaisingas, jau ne mums patiems spresti.

Nuosirdi padėka tenka ir artimiausiems Redakcijos technikoje ir kitokio darbo talkininkams. Pirmiausia Kaziu Janėkui, kuris būdamas tik kukliose korektoriaus ir vertėjo (cenzūrai) pareigose, buvo tiesiog dešinioji Redakcijos ranka, pagaminanti laikraščiu įvairios medžiagos iš svetimosios spaudos. Toliau Kaziu Škėmai, kuris nesigailėdamas nei laiko, nei sveikatos, linotipu surinkdavo visą laikraštį (be jo, ypač pasta-

ruoju metu — neturint nei mašinėles, nei mašininkus — darbas būtų buvęs visai neįmanomas, taip pat įvairūs laikotarpiai tvarkiusiam Sachmatų skyrelį. Vladiu Bakūniui — tvarkiusiam spaudos skyrių. Administratoriui Albertui Tamošiūniui, ant kurio pečių visą laiką buvo sukurti administracijos ir ekspedicijos darbai.

Laikraščio leidimas ir redagavimas būtų buvęs visai neįmanomas be visos eilės mielųjų mūsų bendradarbių, kurie laikraščio puslapiuose su gerbiamaisiais mūsų skaitytojais — dalinasi savo patirtimi ir idėjomis. Neaprašai didelė ir nuosirdi padėka priklauso mūsų nuolatinėms bendradarbiams, talkinusiems savo straipsnių gausumu: J. Cienui, Kun. J. Kuzmickiui, K. Barėniui, Dr. J. Paplėniui, P. Sirgedui, J. Pronskui. Mūsų nuolatinis bendradarbių eilėse buvo: prof. V. Maciūnas, A. Mėgelis, prof. Vc. Biržiška, prof. M. Blažiška, Dr. Vydūnas, E. Simonaitis, Dr. J. Normantas, Prof. V. Jakubėnas, Dr. J. Develikė-Navakienė, Z. Umbrėžūnas, J. Lingis, K. Mockus, V. Leskevičius, Mariu Zuvedra, A. Rūkas, Vyt. Tamulaitis, St. Tamulaitis, A. Baronas, A. M. Katiškis, P. Stellingis, Vl. Slaitas, J. Mikštas-Silainis, V. Aiselka, A. Krausas, Pr. Alšėnas, St. Paulauskas, L. Valiukas, E. Svarskis, S. Narkeliūnaitė, E. Sulaitis, Br. Dirmauskas, P. Stirbys. Kiek rečiau rodėsi savo raštais: V. Čičiūnas, V. Alantais, D. Dovydenas, P. Jurkus, N. Mazalaitė, J. Kruminas, J. Janėkus, A. Rimiūdis, R. Spalis, A. Giedrys, H. Nagys, Brazvilis, J. Matulionis, J. Normantas, J. Jaškinskas, Dr. J. Paėjūjis, Dr. Keštrimas, Dr. B. Mickevičius, J. Kutra, J. Salna, B. Raila, E. Ramanauskas, P. Čiemiža, A. Sešplaukis, A. P. Bagdonas, A. Puskepalaitis, A. Gumbargis, St. Malėnas, B. Dundulis, V. Trumpa, Dr. Gudaitis, A. Pocius ir visa eilė kitų vienu ar kitu straipsniu ar straipsniu praturtinusių laikraščio turinį. Tai šie plunksnos žmonės per 135 savaites mūsų laikraščio puslapiuose kabėjęs su gerb. skaitytojais. Visiems jiems, ypač nuolatinėms, bet taip pat ir pripuolamiems mūsų bendradarbiams, atsisveikindamas reiškiu didelę padėką ir pagarba.

Užversdami šį kartą paskutinį „Lietuvių Žodžio“ puslapį ir tirdami tuo tarpu sudėję, linkime visiems mūsų skaitytojams ir bendradarbiams ryžtingumo ir ištermės kovoje ir laimingo iškūrimo laikinoje pastogėje užjūriuose, iš kur, laisvės varpui sugaudus, vėl visi galėtume susirinkti laisvoje Tėvynėje ir vėl kabėbtis jau tikrai kūrybinio darbo spaudos puslapiuose.

Pr. Naujokaitis „Liet. Žodžio“ vyr. redaktorius

Lietuvių Tremtinių Darbininkų ir Amatininkų Profesinės Sąjungos atsišaukimas į pasaulio darbininkiją

PASAULIO DARBININKĖS IR DARBININKAI!

Mes, Lietuvos darbininkai ir amatininkai, netekę savo gimtosios žemės ir savo namų ir dabar visame plačiame pasaulyje paženklinę dviem raidėmis — DP — , antrą kartą kreipiamės į laisvosios darbininkijos gerą valią ir sąžinę.

Praėjusių metų Gegužės pirmosios proga, mes savo bendros profesinės sąjungos atsišaukime į jus, pasaulio darbininkai(ės), ir taip pat į Jūsų garbingas profesines sąjungas papasakojome jums didžias ir skaudžias mūsų mažos tėvynės nelaimes, mūsų pačių vargus ir kančias, mūsų kraštui ir mūsų tautai bolševikiškų naciškų tiranų padarytas skriaudas. Papasakojome, kaip bolševizmas, ciniškos apgaulės būdu, sukūrė istorijoje neturintį pavyzdžio despotiją, prieš kurią aziatiškųjų Chingis Kahno ordų šturpus siautėjimas buvo tik šešėlis. Nusakėme, kaip bolševizmas begėdišku būdu išdavė darbo žmonių reikalus ir kaip buvo „susovietintas“ pats žmogus ir sunaikinta jo gerovė ir egzistencija. Mes nurodėme siautėjančias anapus geležinės uždangos šturpias baisybes, žvėrišką slaptosios policijos ir komunistų partijos vykdomą terorą, bei nesiliaujančią ten plūstantį kraują, ašaras, sielvartą ir skausmą ir apie visa tai, ką gali papasakoti tie, kuriems kartą likimas lėmė būti uždarytiems už geležinės uždangos ir patiemis pergyventi visas bolševikines baisybes, kurių civilizuotas pasaulis, bolševikinės sistemos nematęs, negali nei suprasti nei įsivaizduoti.

Be anas mūsų atsišaukimas ne visus jus pasiekė ir ne visų jis buvo tinkamai įvertintas. Mes suprantame, kad sunku yra patikėti nepalankiems liudijimams apie bolševizmą ir Sovietų Sąjungą tiems, kurie dar tebėra užliūliuoti Maskvos propagandos, sukūrusios mitus apie sovietinę demokratiją, gerovę ir laimę, tiems, kurie bolševizmą laiko aukščiausiu socialinių idėjų įgyvendinimu, o Sovietų Sąjungą šalimi, „kur taip laisvai alsuoja darbo žmogus“ ir kurie sovietinę tikrovę tepažįsta tik iš rafinuotos Maskvos propagandos, niekinančios tokius liudijimus, kaip „kapitalistinių karo kursytojų ir fašistų „šmeižtūs“, nugalėjusio socializmo šalies atžvilgiu.

Praėjo metai. Daug kas pasikeitė ir Vakaruose, ir čia jau geriau suprantami komunistų tikrieji kėsni, bet mums, savo akimis mačiusiems ir savo kailių patyrusiems sovietinę tvarką, tai atrodo nepakankama. Mes įtebesame čia gyvi liudinkai tokių baisybių, kokių pasaulyje iki šiol nėra buvę, o Maskvos apgaulingoji propaganda labiau siauri ir bijo jos tikslų demaskavimo ir Vakarų darbininkų sąmoningos reakcijos į tikruosius komunistų kėsnius. Todėl mes ir buvome lakštingalos balsais viliojami grįžti, o šitai nepavykus mus pagauti, esame visur, net patekę ir užjūrio kraštuose, persekiojami, gaudomi, šmeižiami, apsaukiami fašistais, prieš mus kiršinami vietos darbininkai, kuriems uždam, kad mes atsimėme jiems duona, numušime jų gyvenimo lygį ir t. t. Visa tai daroma tikslu mus sužlug-

dyti, bet mes jaučiame didelę pareigą ir atsakomybę jums, laisvojo pasaulio darbininkai, ir tai stiprina mūsų jėgas ir verčia nepalūžti savo sunkiame tremties kelyje.

Mes privalome šauktis teisingumo mūsų darbo broliams, mūsų tėvynei, mūsų tautai, Maskvos imperialistų jau 5 metus naikinamai. Mes privalome skelbti laisvam pasauliui, kad šandien komunistų okupuotoj Lietuvoje dvasiškai pavergto darbininko mediaginė būklė yra kelis kartus blogesnė negu ji buvo Nep. Lietuvoje, kad dabar ten darbininkas verčiamas daug ilgiau ir sunkiau dirbti, o už savo mėnesinį uždarbį jis tepaėgia nusipirkti vos 100 kg juodos duonos, kad Lietuvos žemės ūki, kurio tokius produktus, kaip bekoną, sviestą, kiaušinius nevienas ir Jūsų prieš karą esantė ragavė, baigia nykti; kad žemdirbiai varu varomi į kolchozus ir kad dėl to žemės ūki našumas yra nukritęs daugiau nei 50%; kad visą laiką tūkstančių tūkstančių vyrų, moterų, senių, vaikų ir ligonių tremiami į Sibire ir kitur esančias darbo vergų stovyklas; kad iki šiol išvežtųjų skaičius siekia kelis šimtus tūkstančių ir kad tas tremimas eina be paliovos; kad išvežami ne lordai, ne milijonieriai, kurių mūsų krašte arba nebuvo arba buvo labai maža, bet darbininkai, artojai, tarnautojai ir jų šeimos, išvežami tik už tai, kad jie nenori būti akiai paklusūs Maskvos viešpačiams, kad yra įtariamai nesąjūdiški skurdą ir vargą į mūsų kraštą atnešusiems atėjūnams. Mes privalome pasakyti, kad šandien Lietuvos darbininkai pakanka parašyti nekaltą laišką savo giminei į užsienį... ir jis jau turi „nemokamą bilietą“ į Vorkutos ar Sibiro darbo stovyklą. Mes negalime tylėti, kada iš anapus geležinės uždangos esančios mūsų tėvynės ateina štai tokie į dangų šaukiantieji balsai: „Lietuvoje dabar ašaras ir kraujas. Gelbėkite mus!“ Mes turime pasakyti, kad šandien Lietuvos darbininkas, amatininkas ir žemdirbys veda mirtiną kovą ir tai daro ne dėl savo dvarų, fabričių ar šiltų vietų, kurių jis neturėjo, bet dėl laisvės ir geresnės ateities, jis žūsta nelygioj kovoj su paskutinėmis mintimis, kad gal pagaliau pasaulis suprast, kas yra komunistas ir kokią pavojų sudaro jis pasauliui.

Tokių faktų akivaizdą mes turime šauktis šaukti: budėkite ir saugokite savo laisvę ir demokratiją kol dar nesatė supančioti bolševikinio režimo pančiai, ir žinokite, kad komunistai gal visapir visą kailį keisti, bet juo bus pridengtas vis tas pats vilkas, kuris tyko pagrobtį darbo žmogaus laisvę.

Mes, kaip ir Jūs, trokštame pasauliui taikos. Bet talka negali būti įgyvendinta, kol vieno pasaulio darbininkų viešpatujau žiauriausia tironija, liejanti kraują ir ašaras, kol dešimtys milijonų žmonių kankinami vergų stovyklose, kol daugybė tautų išplešta laisvę ir nepriklausomybę, kol žemę viešpatuoja komunistinė baudžiava, siekianti susmukdyti visus iki rusiškojo kolchozo baudžiavininko ar tresto vergo lygio. Mes,

kaip ir Jūs, tikime į pasaulio laisvę tautų bendradarbiavimą Pasaulio Federacijoje, kaip ir Jūs kovojame už socialinio teisingumo pagrindais sutvarkytą pasaulį, kaip ir Jūs siekiame, kad visokiais technikos ir kultūros laimėjimais galėtų lygiai pasinaudoti ir darbo žmogus. Bet viso šito nepasiekime, jei pasaulio valdys Stalino lazda ir jo enkavedistų ginklas.

Broliai, pasaulio darbininkai-ės! Sveždami š. m. Gegužės Pir-

Lietuvių Tremtinių Darbininkų ir Amatininkų Profesinės Sąjungos Centro Valdyba

Augsburgas (Vokietija) 1949 m. gegužės 1 d.

Pavasaris Lietuvoje

Ir mes norime būti laisvais žmonėmis

LAISKAS IS BELGIJOS KASYKLŲ

Lietuvoje kiekvienas gimnazistas žinojo, kad Belgija savo žemės plotu yra mažesnė už Lietuvą, o gyventojų turi žymiai daugiau, kad ten tankiausias geležinkelų tinklas, kad sostinė Briuselis, pramonės centras Liežas, pasaulinės reikšmės uostas Antverpenas ir kurortas Ostendė. Tik ir man buvo ilkę žini, kai 1947 m. vidury įgrisusių DP stovyklų Vokietijoje iškeičiau į Belgijos anglų kasyklas.

Belgų darbininkai nieko nežino apie Lietuvą

Kai kuriems mūsų šviesuoliams yra tekę anais metais pabuvoti Belgijoje — studijuoti aukštusiuos mokslus garsiuose universitetuose, karo akademijoje, ar p. ir suėti į artimesnį kortaktą su Belgijos inteligentija. Gal jie būtų ir kitos nuomonės apie belgus. Bet mes čia pateikiame tarp pačių juodžiausių darbininkų. Iš kelių šimtų belgų anglakasių, su kuriais man yra tekę kartu dirbti, tik 1 atsisirado žinąs, kur yra mūsų kra-

stas. Tačiau ir jis savo žinias yra gavęs iš propagandinio šaltinio, nes pradėjo nuo raudonuos armijos okupacijos, kaip gražiai mes ją sutikome, užplūdami gatves gėlėmis, kiek tonų gėrybių buvę atvežta išbadęsiai mūsų liaudžiai iš tarybų respublikų ir kaip su didžiausiu entuziazmu mes įsijungė į tarybų respublikų šeimą. Kai jo paklausiau, ar jis žino, kad Lietuva yra žemės ūki kraštas ir kad ne vien mes mėsabardavome, bet mūsų bekonai, sviestas, kiaušiniai būdavo dideliais kiekiais eksportuojami ir savo kokybę lygūs su danų ir olandų gaminiu, o mūsų linai neturėdavo konkurencijos, tai jis prisipažino to negirdėjęs. Man pradėjo pasakoti, ką mes pergyvenome darbininkų „rojuje“ — kai rusai buvo mus okupavę: areštus, kankinimus, deportacijas, žudymus, tai jis pareiškė, „jog tai esanti amerikų propaganda, nes dabar sovietuose eanti tikra laisvė... Aplamai beaugi angliakasiui čia gali kiek nori aiškinti apie Pabaltijį ir apie Lietuvą, jis vis tiek laikysis nuomonės, kad Italai ir lenkai čia atvažiuoja uždarbiauti, o kiti visi yra atsiradę iš kaž kokios jam nepažįstamos „Rusijos“.

Berašyti susitikti neteko, bet ir būstingumas labai menkas. Net paprasto raštelio nesugeba parašyti.

Kasiniškas, mokėdamas už atostogas pinigus, ties manim sustoję ir paprašė dokumentų. Juos man patiekus, šis paklausė graeta stovintį belgą, ar mane pažįstas. Kasininkas paaiskino, kad aš permikliai ir gražiai pasirašęs, kad dirbtiau kasykloj... Keletas inžinierių, su kuriais yra tekę darbe susitikti, pasisakius tautybę, nustemba, kad čia dabar visokių esą privažiavę. Ne vieną jų nei apie Pabaltijį, nei apie DP nėra beveik nieko girdėjęs. Daugumas belgų mano, kad mes čia ne laisva valia esame atvažiavę, o suvežti kaip kaž kokie nusikaltėliai. Mat, čia pirmiau dirbo rusų karo belaisviai, paskui vokiečių, o dabar dirba nutelsti belgai, vokiečių okupacijos metu naciams tarnavę.

Kai buvo mėginta mūsų klausimą kelti vietos spaudoje vienoje redakcijoje pasakė, kad ši problema skaitytojams nebūsianti įdomi.

Savo tarpe išsifrovome 2 sovietų agentus ir juos perdavėme belgų saugumui. Maskva už tai neliko mums skolinga ir du kart per radijo mus „išgarbino“.

Mūsų tautiečiai domisi kultūrinio gyvenimu

Spaudos daug skaito. Vien tik Liezo priemiesty — Tilleure gauname 16 egz. savo „Gimtosios Salies“, 10 egz. „Liet. Žodžio“, 3 egz. „Minties“ ir 1 egz. „Mūsų Kello“. Daugelis dar gauna iš savo artimųjų Vokietijoje. Laiškai eina iš rąnkų į rąnkas. Minimos mūsų šventės. Sugru-

ANGLIJOJE MES DŽIAUGIAMĖS NAUJAIS REIŠKINIAIS

Sveiki, sulaukė! — mes patys šaukiame, išgirde, kad mūsų šio „Britanijos Lietuvis“ velykinis numeris jau būsiąs atspausdintas spaustuvėje. Mūsų gyvenime tai didelis dalykas: turėjome kaip reikiant laikraštį, žinoma, vien tai, kad laikraštis žengia šita žingsni, dar nereikia, kad jau viskas, bet tikimės, kad Didž. Britanijos Liet. Sąjungos Centro Valdybai, kuri šį laikraštį leidžia, ir redakcijai pasiseks su-

burti apie laikraštį juo daugiau žmonių. Turint galvoje, kad Vokietijoje išeinantieji lietuviški laikraščiai skubiai keičia savo štabus, išleidami leidėjus ir redakcijas užsigrūdinusius vilkus užjūrius, ir matant, kad beveik visi turi graudžiai šauktis skaitytojų pagalbą, gerai nuotaikai

nebėra perdaug vietos. O Europoje turėtų likti bent vienas stipresnis laikraštis, jis ir sustiprėtų turėtų dar tol, kol kiti čia pat tebėra gyvi ir stiprūs. Štai supranta ir Sąjungos vadovybė ir aktyvesnieji jos talkininkai, ir kiekvienas vis prideda kiek išgalėdamas, vienas gaba, o kitas nors trupinėli. Kad ir su laikraščiu, ilgokai buvome lyg ir atsilike, bet mes juk gyvename Didž. Britanijoje, kur niekas neskuba, kur metalo k mažiausiai tereikia. Lietuviškais reikalais vis dėlto kai kur toliau nužengiam, negu pagal planus buvo pramatyta. Ana, dėl laisvės buvo kalbama Liet. Sąjungos atstovų suvažiavime ir prieita išvados, kad mūsų ištekliai jokiū būdu neleidžia laikraščio perkelti į spaustuve. Praėjo pusmetis, o laikraštis jau ir keičia išorę.

Esama čia ir kitų sumanymų, kurie pamažu kyla į dienos šviesą. Štai coventriškis Br. Daunoras išleido kuklų balandinį žurnoro laikraštėlį „Apuoką“, spausdintą rotatoriumu, ir pasiūlyęs sumanymo neužmesti, leisti tą laikraštėlį kas mėnuo. Tai dar ne viskas. Jis susitarė su viena vietine anglo spaustuve ir užsakė jai lietuviškus ženklus. Rudeniop būsią galima pradėti darbą. Išleisti dar vieną savaitraštį vargu jau bebūtų prasmės, bet užtat galima bus išleisti vieną kitą knygą. Kilo sumanymas jau dabar pradėti leisti literatūros ar kultūros žurnalą, ligi rudens spausdinant rotatoriumu. Geriausia būtų, jei visi pasaulio lietuviai jungtinėmis jėgomis imtusi šitokio uždavinio, bet kol saulė patekės, rasa gal ir akis apžaloti. Tenka pritari šiam sumanymui ir prisidėti į talką, kol ateis ruduo ir ims veikti spaustuvė.

Savotišką idėją nešiojasi vienas lietuvis žurnalistinio darbo vilkas ir buvęs leidėjas. Kol kas jis vis dar turi kitiems, kultūriniam sumanymams vykdyti labai nepalankias tiesioginio darbo sąlygas, bet jei jam pasiseks greičiau iš jų ištrukti ir susirasti patogesnę vietą, jis pasiryžęs įsigyti nuosavą spaustuvelę, labai miniatiūrinę, bet vis dėlto įgalinsiančią jį vartyti kultūrinį barą.

Aš dar kartą grįžtu prie skaitytojams gal jau kiek įkyrėjusio knygų platinimo klausimo. Mane šitai skatina iš dalies „Aufbau“, leidyklos liūdnas pranešimas, kad jau nepasisekė surinkti nė 1000 prenumeratorių jau išėjusioms knygoms nusipirkti, o iš

dalies susirinkusių praktinio patyrimo medžiaga. Jei „Aufbau“ išleistąs knygas būtų kas pasirkstęs tarp visų Anglijoje esančių Liet. Sąjungos skyrių, kurių esama netoli 100, nesakysiu, kad jų čia būtų išpirkta po visą 1000, bet po 500 egz. tikrai. Nes užsakyti nėra taip lengva, kaip šitai pasūlyti.

Vienoje Skotijos šiaurėje esančioje lietuvių stovykloje pradėtos platinti knygos. Kiekvienos geresnės knygos ten šandien išplatinama tiek, kad maždaug tenka kas trečiam lietuviui.

Ir elinūs lietuvis, pasirodo, neužmiršta ateiti pasiklausti, ar dar negauta naujų knygų. Jei bus gauta, būk geras ir palik jam. Bet knyga turi būti pasplatintoja, ne leidėjo sandėlyje. Jis pamatys, pačiupinęs, pavartytys ir tada paims. Jis kartais imdamas knygą tuoj pat ir pinigų neužmokės, bet niekada neužmirš skolos ir neprasytas atneš ją.

Patyrusių žmonių tvirtinimu, blogio šaknyš slepiasi kažkur kitur. Leidyklos nori, kad juo daugiau knygų būtų išplatinta, kad juo daugiau pinigų grįžtu atgal ir įgalintų juos naujas knygas leisti. Bet Anglijoje nėra prasmės: iš Anglijos valiuta negali grįžti, ji čia laikinai užšla. Todėl leidėjams pirmiausia rūpi Vokietija, paskui dolerio kraštai, o galų gale mūsų užmirštoji salona. Todėl ir knygų čia išplatinama esą po 100—150 egz., žinoma, užsigulėjusių sandėliuose (o mes norėtume naujų). Užsakymai ateina vis iš tu pačių vietų, o kur niekas neplatina, ten ramiai praeis dar ne vieneri metai, kol ir galimas skaitytojas apsispręs su esamąja padėtimi.

Labai maloni žinia, kad Lietuvos Sąjunga pasiryžusi suintensyvinoti spaudos platinimą. Ji atstovauja kelioms leidykloms ir turi jau šiek tiek platintųjų talpinkinų. O dabar ji pasiryžusi paprašyti visus savo skyrius, kad jie kiekvienas turėtų spaudos platintoją. Jei šis jos didžiasis sveikintinas žygis pasiseks, jei visame krašte bus tankus platintųjų tinklas, reikals bus puasiau išspręstas. Tada tik reikės, kad leidyklos duotų knygų.

Manau, kad tuo platintųjų tinklu, Sąjungos sudarytu, galės pasinaudoti ir tie asmenys, kurie čia taip pat atstovauja kelioms leidykloms, bet, žinoma, jiems teiks prisiderinti prie Liet. Sąjungos spaudai platinti tvarkos, kuri yra gana lanksti ir gera.

K. Barėnas

IŠ FLENSBURGO PADANGĖS

Trollsee's stovyklos lietuvių, kurių yra apie 300 asmenų, balandžio mėn. 20 d. iškeliami į Meierwiko stovyklą. Flensburge esantis 114 DPACCAS'as, kurio žinioje iškeliamieji gyvena, numatomas visiškai likviduoti. DPACCAS'as tepaliksis tik 8 DPACCAS'as.

Balandžio mėn. 22 d. iš Flensburgo į emigracinę stovyklą Wentorfe išvyko pirmasis būrelis lietuvių, apie 10 žmonių, kurie pagal DP bilietą emigruoja į JAV. Jų tarpe išvyko ir agr. J. Valiūnas, daug pasidarėdas Flensburgo LTB k-to narys.

Meierwiko mišrioje stovykloje, kurioje šiuo metu esama apie pusantro tūkstančio žmonių, pastebimas didelis visų tautybių emigracija susidomėjimas. Gydytojai nespėja sveikatos anketų užpildyti.

Norinčių emigruoti į JAV emigracinių bylų dokumentacija Flensburge jau yra sutvarkiusi apie 60 lietuvių.

Atvykęs aukštas IRO pareigūnas Meierwiko DP stovykloje ragino visus emigruoti, nes IRO teikiama globa baigiasi. Pabaltiečiams patarė emigruoti į Australiją, Kanadą ir JAV, o

lenkams, kurie stovykloje sudarė daugumą, į Prancūziją ir Braziliją. IRO egzistenciali pasibaigus tolimesnė globa būsianti teikiama tik seneliams ir invalidams, kurie negalės niekur išemigruoti.

Flensburgo mieste ir aps. darbe įstaiga nutraukė tremtiniams iki šiol išmokamas bedarbių pašalpas, kiekviena raštu apie tai pašinformuodama. Savo nutarimą įstaiga motyvojo tuo, kad tremtiniai esą stovykloje pilnai išlaikomi ir aprūpinami. Bedarbių pašalpas gaudavo tik tie tremtiniai, kurie anksčiau dirbo, bet darbo neteko ne dėl savo kaltės. Ta pati vof. darbo įstaiga prieš pinigų reformą ragindavo tremtinius dirbti, pati jiems surasdama sunkiausius darbus.

Pastebėta, kad esama tremtinių, kurie visai negali sudaryti emigracijai reikalingų dokumentų, nes neturi pinigų. Jų bylos todėl nesulaukia eigos. 8. DPACCAS'o direktoriaus pasiūlymu Meierwiko stovykloje praversta loterija, kurios pelnas, apie 500 DM, paskirtas padėti neturintiems asmenims, kurie patys negali susitvarkyti dokumentų ir fotografijų.

Br. Dirmėnas

Iš Oldenburgo („Unterm Berg“) kronikos

Lankydamas Britų zonos lietuvių, Lietuvos įgal. Ministras Anglijoje p. Balutis balandžio 25 d. skaitlingai susirinkusiems tautiečiams pasakė kalbą, kurioje kvietė vieningai laikytis kovoje dėl Lietuvos laisvės. Linkejo išstvertės tremties sunkumuose. Perdavė sveikinimus brolių lietuvių, gyvenančių Anglijoje. Nušvietė sunkumus kovoje už Lietuvos laisvę ir nurodė atsakomybę, kuri krinta kiekvienam lietuviui tą kovą vedant. Atvykusį susirinkimam ministrą pasveikino Zm. Sak. lietuvių apygardos pirmininkas p. A. Nasvytis. Oldenburgu lietuvių vardu sveikino Unterm Berg stovyklos vadovas p. Spokevičius.

Velykų pirmą dieną (17. IV.) įvyko koncertas, kurio programoj dalyvavo bažnytinis choras, vadovaujamas sol. V. Baltrušaičio, ir solistai: Juzė Augaitytė, J. Venecijaitytė, I. Nauragis, A. Kutkus ir balerina O. Nauragienė. Koncertas praėjo su dideliu pasisekimu. Artistai ir choro vadovas buvo apdovanoti gėlėmis.

Balandžio 19 d. Unterm

Bergo stovykloje lankėsi BALF'o atstovas p. Valaitis. Jis padarė platų pranešimą apie vykstančią emigraciją į JAV. Ragino anksčiau nuvykstančius lietuvius siūsti darbo ir būto sutartis čia pasilikuosiem tautiečiams. I patiekus įvairius klausimus p. Valaitis atsakė su amerikiečiams įprastu nuotaikingumu.

Solistė Juzė Augaitytė antrą Velykų dieną (18. IV.) giedojo Vehen stovyklos bažnyčioje. Drauge su muz. Linevičiaus vadovaujamu choru ji atliko: Prosper Guidi Maria Mater Grazia ir solo Beethoveno: Garbinkim Jį.

Iš Unterm Bergo į JAV pereinamoji stovyklos pakviesta pirmieji lietuvių — 6 šeimos, iš viso 20 asmenų.

Aras

— Buenos Aires. Pagal tarp Argentinos ir D. Britanijos sudarytą prekybos sutartį Argentina nori iš D. Britanijos įsivežti 10 ml. benzino. Iki šiol Argentina benzina pirkdavo iš JAV. Šiuo žygiu Argentina mano sustaupyti jai taip reikalingus dolerius ir sustiprinti D. Britanijos pozicijas Argentinoje.

Ar Tito tikrai Tito?

Europos Rytų „liaudies demokratijose“ ir Belgrado diplomatinuose bei ūkiniuose sluoksniuose atkakliai kartojami gandai, kad šandienykštis maršalas Tito nėra pirmykštis partizanų vadas Broz-Tito. Daug kas tvirtina, kad šiu dienų Tito asmeny matov savo generolą S. Lobiedievą. Šių gandy kilmė siejama dar su karo metais.

1944 m. vokiečių parašutinininkams užėmus Drvar kaimą, vadina „Tito urvą“, jame esą žuvęs Tito ir jo štabas.

Gandai apie partizanų vado mirtį žaibo greitumu pasiekė Serbiją, Kroatiją ir Bosniją. Tačiau kaip tik tuo metu užvirė dar karštesnės ir atkaklesnės partizanų kovos ir atrodė, kad žinios apie vado mirtį yra grynos paskalos. Ypač gandy sustabdymu rūpinosi rusai: jie žinojo, kad gandams pasitvirtinti partizanai perėtų ir „Četnikų“ eiles, vadovaujamas Draga Michailovičiais.

Drvar'ų patekus vokiečiams, partizanų vadovavime pradėjo ryškėti prityrusio ir išsilavinusio kario ranka. Lenkų emigrantų laikraštis „Lech“ tvirtina, kad Broz-Tito žuvis kovojęs su vokiečių parašutinininkais arba po pralaimėtos kovos buvo sovietų likviduotas. „Lech“ teigia, kad Broz-Tito vaidmuo atiteko rusų generolui S. Lobiedievui, kuris su kazokų pulkininku Machin partizanams vadovavęs iki pasibaigiant karui. Iki 1940 metų S. Lobiediev buvęs prekybos attachė Belgrade, o karo metu — ryšių karininku tarp sovietų ir Broz-Tito.

Po karo generolas Draga Michailovičius komunistų tribunolui tardymo metu pirmasis pareiškė,

kad esantis Belgrade maršalas Tito su buv. partizanų vadu Broz-Tito, su kuriuo jis dažnai vedęs derbybas, nėra identiškas.

Akybių stebėtojai irgi teigia, kad šiu dienų maršalo Tito pa-pročių stilius, jo linkimas prabangai ir sugebėjimas ja naudotis, išsismoklinimo lygis ir menininko polinkiai jokiū būdu nesiderina su buv. metalo darbininko, pilietinių karų kario ir politinio revoliucionieriaus Broz-Tito praeitimi.

Josip Broz-Tito brolis, administracijos valdininkas Agrame, pareiškė, kad jis ne brolis, bet visai nepažįstama žmogų atsilankęs Belgrade sutikęs. Taip pat jo sesuo, ištekėjusi už ūkininko Ferzanic, grįžusi 1947 m. iš Belgrado į Samabora kaimą, kračiusi galvą ir stebėjusis, kad „anas Belgrado ponas“ skamb-

Raudonasis jūrų laivynas

Sovietų karo laivyno programa numato iki 1950/51 metų turėti 1000 pov. laivų, išmėtytų įvairiuose uostuose nuo Stetino iki Port Arthur. Šiuo metu Sov. Sąjunga turi 250 pov. laivų.

Iki 1933 m. Sov. Sąjunga statė tik mažus ir judrius, pakrančių apsaugai skirtus laivus. Tačiau šiuo metu karo laivyno stiprumo atžvilgiu ji pašoko iš 7 į 3-ją vietą. Tai paaiškinama ne tik Vokietijos ir Japonijos iškirtimu ir Prancūzijos bei Italijos karo laivyno susilpnėjimu, bet ir gautu iš nugalėtųjų valstybių grobiu.

Buvęs vokiečių lėktuvnešis „Graf Zeppelin“ ir kiseninis

na pianinu, o jos broliui muzikoj stige mažiausios nuovokos.

Agramo vyskupas Dr. Salls-Sevic, turėjęs apie Broz-Tito šeimą apšali informacijų, grįžęs iš Belgrado, pareiškė, kad maršalas pasnėkėsiometu vengęs šeimą liečiančių temų, mažą žinąs apie gimines ir, be to, kroatiskai silpnai susikalbąs.

Taip pat komunistų publicistas Martin Presterl (Graze), pažinęs Josip Broz-Tito iš ispanų pilietinio karo metų ir su juo vėliau vokiečių gestapo iškelto byloj prieš teisma stovėjęs, abejoja maršalo Tito ir partizanų vado Broz-Tito identiskumu. Pagaliau ir Dšuar Pavitic, buvęs prižiūrėtoju Stemska Mitrovića kalėjime, kuriame Broz-Tito atliko vieną bausmę, pareiškė, jog šandienykštis Belgrado viešpats esąs „kitas Tito“.

V.

kautynių laivas „Lützow“, kurie karo metu buvo sunkiai sužaloti ir pagal atitinkamą trijų didžiųjų susitarimą turėjo būti paversti plieno laužu, šiuo metu plaukioja Baltijos jūroje po raudona vėliava. Taip pat ir kiti du sunkieji 15000 to kreiseriai „Poltava“ ir „Petrovavlovsk“ yra gimę Vokietijos karo laivų dokuose. Neuzligo ir raudonojo jūrų laivyno sudėty jels ir lengvasis kreiseris „Nürnberg“ ir vietinis italų kreiseris. Be to, Sov. Sąjunga stato dar 9 sunkiuosius Kirovo tipo kreiserius. Sov. Sąjunga taip pat dar turi 45000 to kautynių laivą „Sovietskij Sozjuz“, vieną lėktuvnešį ir vieną hidroplanelį „Stalin“.

VLADO ŠLAITO POETIŠKI MĄSTYMAI

Tik vaikystėje mes gyvenam tikrą gyvenimą, ar, gal būt, negyvenam, tik srovenam kaip upės pro žaliuojantį krantą.

Tikrasis gyvenimas

Poeto individualybė pasireiškia dviuose pagrindiniuose elementuose: poetinio pasaulėvaizdžio platumo ir savaimingumo ir formos valdyme bei priderime reiškiamajam turiniui. Ties šiais dviem elementais tiek sustoti ir vertinant ką tik išleista jau iš periodinės spaudos daugiau ar mažiau pažįstamo poeto Vladio Šlaito pirmąją poezijos knygą „Žmogiskosios Psalmės“ (išleido „Pradalgė“ Detmole, 1949 m., 112 psl., viršelis ir vinjetės dail. A. Petrikonio, gamina Spaudos skyrius Detmole, Wittjestr. 14, kaina 2 DM).

VI. Šlaito poetinis pasaulėvaizdis nėra labai platus. Jo būdinga yra melancholišnis atspalvis ir nuolatinis susimąstymas. Poetas mąsto ar tai pats į save gilindamasis, ar tai stebėdamas gyvenimą — jo reiškinius, grožį, socialinę būtį — ar tai mąsto ties savo gimtosios žemės vaizdais ir ilgesiu, ar tai ties amžinybės problemomis. Taigi pagrindiniu vedamuoju motyvu per visą knygą eina mąstymas. Bet nereikia tuoj daryti išvadų, kad tasai mąstymas yra sausa abstrakcija, paremta logikos dėsniais ir iš duotų premisų vedamomis išvadomis. Šlaito mąstymai, su mažomis išimtimis, lieka poetinio vaizdinio platumo plotmėje. Jo melancholiška plaukia ne tiek iš jo psichinės struktūros, kiek iš pačios nūriuos laikotarpio dvasios. Šlaitas yra tas mūsų kartos poetas, kuriai pirmuosius savarankiškus žingsnius iš mokyklos suolo bežengiant, mūsų „šalties žaizdas“ lygumas raudonos vėliavos botagais nuplakė. Visa butis dėl to prisunkę skausmo ir nevilties. O paskui sekė karo baismai, tremtis, sunkus fizinis darbas Anglijos fabrikuose ir t. t. negalėjo ir negali nepalikti neišdildomų žymių jautrioje poeto sieloje. Dėl to visai nenustabu, kad tik vaikystėje jam atrodė tikruoju gyvenimu, jog tos vaikystės prisiminimai sukuria

pačius švelniausius jo poezijos posmus.

Knyga suskirstyta keturiais skyriais. Pirmasis „Tolimi namai“ pagrindiniu motyvu turi Tėvynės ilgesį, jos skausmą ir jos grožį, dažnai apgaubiamą gilios mistiškumo. Poeto širdyje liko, lyg švelniausia relikvija, prisiminimas Aukštųjų juodžemio kvapo, saulėlydžio paslėgtas ramus Zemaitkiemio bažnyčios kryžius ir aysus dar tebeskambantis kurklio muzikos. Svelnus, dažnai miniatiūrinis tėviškės peizažas gauna klasinio vaizdingumo ir ramaus idiliškumo bruožų. Tėvynės ilgesys tarp „svetimų gotiškių bokštų, kurie apstoja ratu ir sleigia“, įgyja nepaprastos jėgos: šis ilgesys iš kapo kalbėtu, nes „aš ir pro sunkų žemės sluoksnį jums kalbėsiu, kad mano ilgesį gyvena mano broliai ir mano viltį neša tūkstantai širdžių“, nes tolimų namų ilgesys ateis pro visokias užtvaras ir kinų sienas. Toki mieli ir brangūs tie tolimi namai, nors „jie dabar labiau pasenę, ir pavėjui, lyg skundas, draikosi stogų šliaudinės kuokštės“.

Antrasis knygos skyrius „Išrisimo ramos“ atskleidžia poeto santykiavimą su Visata. Bene gražiausia šio skyriaus savybė bus gamtinė mistika, taip artima lietuviui sieiai:

„Aš išpažįstu savo nuodėmes [laukams ir krūmams, kurie lyg ramos glamonėja [mano smilkinius]... „aš noriu giedoti kaip medis apie Dievo dienu gerumą.“

Išleidamas iš savo gamtinės filosofijos, poetas smerkia knyginių pažinimą, nes tik „anapus numalio, tremtis, sunkus fizinis darbas Anglijos fabrikuose ir t. t. negalėjo ir negali nepalikti neišdildomų žymių jautrioje poeto sieloje. Dėl to visai nenustabu, kad tik vaikystėje jam atrodė tikruoju gyvenimu, jog tos vaikystės prisiminimai sukuria

„Kam filosofija? kam begalinės [mąktytis] blyškioj šviesoje tarp knygų ir be [miego?]

Išleik vidudienį,

pasiziūrėk, kaip saulė škęsta [vynuogynai, ir „skaityk“.

Kartais prasiveržia ir maldos balsas, nusizeminimas prieš Dievą, kai kada prabyla ir rūstus asketas moralistas. Retkarčiais suskamba ir iškilmingi akordai (Giesmė). Tačiau pats stipriausias šiame skyriuje V. Šlaitas yra toje minėtoje gamtos mistikoje ir giedriuose saulėtuose vaizduose, iš kurių dvelkteli plasiškumas ir klasinė rimtis.

Savo apimtimi pats plačiausias skyrius yra „Dek, žvake“. Čia atsispindi įvairūs žmogaus būties bruožai. Suskamba ir pesimistišku socialiniu motyvu (Batsiuoio gyvenimas, Vandens nesėja, Jaučiai). Bet poetas reikšmingus pažinimus tik konstatuoja, bet problemų ryškiau nesprendžia. Žmogaus gyvenimas baigsis greitai, kaip baigiasis gražus saulėgrąžų žydėjimas atėjus rudeniui. Tai amžina tiesa, bet jai Šlaitas kartais suranda visai vaizdingų išreiškimo formų.

Dek, žvake, dek, nes reikia degti, pakol širdis sudegė —

Šie žodžiai gana simboliškai apibūdina šio viso skyriaus nuotaiką ir poeto santykį su gyvenimo reiškiniais ir supratimu. Gyvenimas sunkus, jis išdžiūvina veidus, kaip bato puspajį, jis ižiebina akyse mažakraujystės kiobirštėles, bet gyventi vis tiek reikia. Labiausiai poetas nepakenčia šioje būtyje žmoniškų veidų tuščių kaip molio indai, kurie skamba svetimais garsais, kam nors šalia jų riktėlėms. Taip pat labiausiai bijo rūdėti, kaip artųjau laukuose per žiemą užmirštus noragas. Jis nori ne rūšintis, bet degti neužpučiama šviesa.

Ketvirtasis skyrius „Ateina tolimas mėnulis“ priartina mus kiek prie svajonių pasaulio, kuriame lyg tolimas mėnulis švieskutele ir silpnučiu erotikos spindulėliai. „Būtis tik pasaka“ — konstatuoja svajonių ir sapnų pasaulyje išlijęs poetas ir visoje būtyje pajunta nemalodumo ilgesio dėsni: „nes medžiai kaip žmonės ieško atramos ir ilgis saulėlydį medžių“. Svajonės yra esminė žmogiskos asmenybės dalis:

Jei tu atitum mano svajones, kas liktų man? Būčiau kaip akmenys, būčiau kaip džūstantieji [akmenys, kuriuos srovė paliko jų [šūrkščiam nuogumui.

Tai tik pagrindiniai knygos motyvai, apie kuriuos sukasi visą eilę įvairių motyvų, įvairių jų niuansų. Knygos suskirstymas skyriais yra kiek išviršinis, nes daugumas tų pačių motyvų kartojasi arba kiek kitų šviesoj nušvinta visuos knygos skyriuose. Dėl visos stokos negalėdami išanalizuoti visų smulkesnių motyvų, turime tik suglausti konstatuoti, kad VI. Šlaito pasaulėvaizdis yra pakankamai savaimingas, gana originaliai išgyvenamas ir turi pakankamai gilumo ir įvairumo, nors ir nebe pašalinį įtaką.

Formos atžvilgiu Šlaito poezija turi savotiškus rėmus, kuriuos sudaro gana laisvo ritmo eilėraščių forma. Nors eilėraščių ir skirstomi į posmus, tačiau posmas čia yra daugiau atsitiktinis, o ne esminis elementas, priklausas ne tiek nuo turinio ir formos dalymo į išbaigtus vienetus, kiek nuo paties autoriaus nuožūros ar atsitiktinio įpročio. Dėl tokiu laisvumu beveik nevertojami rimai. Eilučių ilgumas ar trumpumas o labai mėgstama kombinuoti ilgos ir visal trumpos eilutės) taip pat yra parenkamas ir derinamas vien pagal autoriaus nuožūrą ar užmačias. Dėl tokių savumų Šlaito eilėraščių kartais atrodo beveik ne eilėraščių, bet raštinės klasine prasme, o tik reikšmingo pobūdžio vaizdinės ritmingos prozos gabalėliai. Dėl to, turbūt, ir psalmių pavadinimas knygai duotas.

Zinoma, pats formos laisvumas duoda autoriui originalumo ir savaimės nėra blogas dalykas. Bet pažvelgus į visumą, kyla klausimas, ar tai jau nereiškia tam tikro pavojų viršyti tarsi, sustingti tuose rėmuose, kurie tam tikru atveju kai kurį laiką ir buvo originalumo ir savaimingumo pasireiškimo.

Antras pavojus, kuris gresia Šlaito poezijai, yra brovimasis prozinio elemento. Kai poetinis mąstymas jau išvirsta loginiu protavimu, poezija turi žūti. O tokių elementų rastume ir šioje knygoje, ypač trečiajame skyriuje. Taip pat čia pridėtinai ir kai kurie šūrkštūs posakiai, nesiderina su viso eilėraščių švelnumu.

Jeigu patys eilėraščių rėmai kartais gali virsti maniera, tai tikrai maniera virsta kai kuriuose eilėraščiuose nuolatinis to paties žodžio kartojimas, ypač nelabai vaizdingo (Pav., Batsiuoio) gyvenimas, Nublukę puslapiai).

Prie žymesnių trūkumų turime priskirti ir kai kurių eilėraščių, ypač trečiajame skyriuje, neišbaigimas. Gal tas atsitiko ir dėl autoriaus pamėgimo eilėraščių baigti draminiu, jei pat galėtume pasakyti, lūžimo būdu. Tam tikrose ribose tas lūžimas daro

ispūdį, bet ir jam reikia saiko. Kai kada tam tikro nedarnumo inėšama ir darant kurią nors moralinio pobūdžio išvadą (Saulėgrąžos) ar pavartojant imperatyvą. Per siaurės individualizmas taip pat kai kada pasirodo žalingas (Pav., Meilė).

Geriausiais eilėraščiais reikia laikyti tuos, kuriuose yra daugiau išjautimo, o mažiau mąstymo. Kad ir trumpi (autorius iš viso linkęs į trumpus) eilėrašukai, net ketureiliai (Laukinis medis), jei jiems duodama simbolinio gilumo, darosi tikrais poezijos perlais.

Rinkinyje, be abejonės, yra nemaža balasto, tačiau apstu ir tikrai pulkių talento pasireiškimų. Tyros poezijos mėgėjai galėtų pasigrožėti tikrai darniais ir išbaigtais kad ir šiais eilėraščiais: Keturius sienos, Tikrasis gyvenimas, Zuvėdros, Apie žemės žiupsnelį, Netašyti akmenys, Senas pavasaris, Svajojantys akmenys, Zolė, Smėlio laikrodžiai, Rudeniški apmąstymai, Debesų nupuolimas, Vynuogės, Giesmė, Aš ieškau palyginimo, Muilo burbulai, Ramybė, Laukinis medis, ir t. t. Galėtume dar dvigubai tiek paminėti gana gerų eilėraščių, kurių visiškam darnumui gal kiek kenkia tik vienas kitas koks šūrkštesnis ar proziškesnis posakis, nepakankamas išbaigimas ar realizmo nesuderinimas su simbolizmu. Bet pasigrožėti yra ku.

Taigi, nors knyga ir nebe trūkumu, bet joje yra pakankamai ryškiai pasireiškęs autorius kūrybos savaimingumas. Jos motyvai gana sugestyvūs ir pagau- skaitytojo jausmus. Formoje jaučiama originalumo. Pirmoji knyga, bet ji įjungia VI. Šlaitą į mūsų poetų eiles ir yra verta dėmesio.

Uchtės stovykloje kultūrinis gyvenimas dar gyvas

Nors Uchtės lietuvių stovykla yra išsikirstymo išvakarėse, bet kultūrinis gyvenimas dar gana gyvas. Abi Velykų dienas pamaldų metu bažnyčioje iškilmingai skambėjo dar vos prieš pat šventes ištais išmoktos Sv. Liudviko Mišios ir p. Strolienės sugiedota su chorų giesmėmis „Parveski, Viešpatie“. Darnus didelio choro giedojimas buvo maloni staigmena.

Bažnytinį chorą vesti čia neseniai pakviestas jaunas Braunšveigo konservatorijos dirigavimo ir fortepiono klasės studentas Vytautas Strolia. Vargonais grojo Faustas Strolia.

Antrąją Velykų dieną daug džiaugsmo suteikė mokyklinio jaunimo su Uchte atsiveikimo koncertas, kurios programą atliko gimnazijos choras ir solistai. Gražiai skambėjo mergaičių duetai. Padeklamuota Aisčio ir Mikaitės-Mitkienės eilėraščių. Vie- nuolikos metu smuikininkas H. Strolia tikrai vykusiai sugrojo Beriot smuiko koncertą Nr. 7 ir Perpetuum mobile. Visų trijų jaunųjų Strolių atlikta trio-sonata taip pat paliko šiltą įspūdį.

Programos antrąją dalį sudarė gimnazijos choro dainos. Choro r vadovauja komp. J. Strolia. Ši kultūringa jaunimo meno šventė Uchtėje buvo surengta komp. Juozo Strolios rūpestiū. Ir iš viso tenka priminti, kad ši veikli penkių muzikų šeima į Uchtės tremtinių bendruomenės kultūrinį gyvenimą inėšė ir inėša daug nauja. Ypatinai šiuo metu, kada visi mūsų ansambliai ir chorai baigia iširti, uchičiai turi tiek pasiryžimo ir gerų norų, kad, savo mantą susi-

— Londonas. New Yorko General Time Instruments Corporation investuoja į D. Britanijos laikrodžių pramonę 1 mil. dolerių. Šia pagal Marshallio planą suteiktą paskolą garantuoja ir Ekonominio bendradarbiavimo administracija.

KAS YRA TAS UNITARIAN SERVICE COMMITTEE

„Lietuvių Žodžio“ skaitytojai praėjusiais metais bus pastebėję porą skelbimų šio laikraščio skiltyse, kad Unitarian Service Committee steigia Verdene prieglaudamos namus tremtiniams našlaičiams ir be globos vaikams ir įvairius amatų kursus tremtiniams.

Kadangi ši organizacija savo istorinėje raidoje turi ryšį ir su Lietuva, tai lai bus leista trumpai su ta įstaiga ir jos pagrindine organizacija skaitytojams supažindinti.

Unitarian Service Committee (unitarų tarnybos arba geradarybės komitetas) yra organas labai įtakingos Amerikoje religinės organizacijos, sąjūdžio, Amerikos Unitarų Sąjungos — American Unitarian Association.

Tai yra religinė organizacija, tačiau savo vėliausiųjų metų evoliucijoj yra tapusi krikščioniškojo humanizmo sąjūdžiū, turinčiu Amerikoje apie 100.000 narių, savo bažnyčias, savo kultūrinės ir socialinės, mokslinės ir įvairiausias kitokias įstaigas. Kad tai yra Amerikos intelektualų sambūris, bus aišku jau iš to, kad atstovaudama vos 0,01% visų Amerikos gyventojų, American Unitarian Association yra davusi Amerikai iki 20% prezidentų, senatorių, mokslininkų, rašytojų, poetų, filosofų, įvairių reformų bei socialinių išradimų, įvedimų ir pagerinimų pionierių ir valstybininkų. Amerikos Garbės Rūmuose (Hall of Fame) unitarų vardai lemiamai nustelbia visų kitų visuomenės grupių atstovų vardus. Jie savo tikėjimui labiau reiškia veikla negu teorija ar ritualais ir kadangi jų tikėjimo svarbiausias tikslas yra žmogus, žmogus ne iš aukštybių puolęs, bet iš gelmių kyla; aukštybes tvaryns, todėl tai žmogaus evoliucijai ir skiriamas svarbiausias dėmesys. Turint galvoje, kad Franklinas, Jeffersonas, Linkolnas ir iš dalies Washingtonas buvo arba unitarai arba jiems artimi vyrai, jau bus suprantama, kiek tas sąjūdis yra prisidėjęs prie demokratijos pagrindų nutiesimo bei visų civilinių laisvių iškovojimo ir įvedimo Amerikoje.

Tačiau šiuo atveju norėjau tik priminti, kad tas pažangusis Amerikos minties sąjūdis turi labai įdomių istorinių giminytės ryšių su Lietuva, ir kad tam tikru atveju jis yra Lietuvai skolingas už save, ką yra aiškiai pabrėžę jų geriausias istorikas, Prof. Earl Morse Wilbur savo knygoje „Our Unitarian Heri-

tage“ (Mūsų unitarų paveldėjimas). Dar šešioliktojo amžiaus pusėje, kai renesansas ir humanizmas Pietų ir Vakarų Europoje pradėjo įsibijoti ir pažangieji protai pradėjo kvestionuoti ligi tol galiojusias neabejojamas tiesas — religines, visuomenines ir valstybines dogmas — daug Lietuvos magnatų sūnų jau studijavo tokiuose Sveicarijos, Italijos, Vokietijos ir Prancūzijos universitetuose ir grįždami namo pradėjo parsižabenti naujųjų idėjų, kurias netrukus pradėjo skiepyti ir pačioje Lietuvoje. Be to, kai Vakarų Europoje pradėjo reikštis griežta reakcija prieš tuos „naujus vėjus“ ir prasidėjo persekiojimai, daugelis žymių reformatorių rado prieglaudą Lietuvoje ir Lenkijoje, kur lygiai tuo metu viešpatavo pažangus, liberalus Jogailaitis, Zigimantas Augustas, ir ypatinai Lietuvoje, kur tuo metu toki didikai, kaip „Juodasis“ ir „Rudasis“ Radvilos, Jonas Kiška ir kt. siekė atpalaiduoti Lietuvą nuo jau kenksmingų saitų su Lenkija pirmoje eilėje tikybinį reformų pagalba.

Prasidėjęs Lietuvoje ir kai kuriuos Lenkijos dalyse intelektualinis sąjūdis pradėjo įgyti gana radikalias religinės galvosenos formas ir pagaliau susiskaldė į eilę srovių, bet visos jos turėjo vieną bendrą joms bruožą, tai reikalavimą visiškios laisvės protavimui, galvosena, sąžinei ir tikėjimui. Bet Jogailaitiams ir Radviloms išmirus, tas sąjūdis nebeteko savo pečių, ir, greit prasidėjęs persekiojimai bei maseklių invazijos užgnaužė ir susilkvėdavo jį.

Jų bažnyčios buvo sugriautos, spaustuvės, prieglaudos ir kiti kultūros bei labdaros centrai sustinginti, patys pasekėjai išbaigti ir pagaliau, Lenkijai su Švedija karą laimėjus ir reakcijai įsigalėjus, visi kas liko gyvi 1660 metais buvo ištrėmti į užsienius. Idomu patirti, kad tie lietuviai „DP“, prieš 300 metų traukę vėik tals pat kelias, kuriais ir mums šiandien tenka vaikščioti. Pradedant Rytrūpiais, per Daniją, Pamaris arba per Mannheimą, per Liubeką, Altona-Hamburgą, Friedrichstadtą Holsteiną randami jų trumpo buvimo pėdsakai, kol vokiečių liuteronų hierarchijai išsikūšs jie vis buvo toliau tremiami, kaip ortodoksų nemėgiami ir prakeikti „eretikai“, „bedvieviai“, „velnio garbintojai“ ir t. p. Kiek tuose anų laikų DP buvo lietuvių, sunku išdėdinti būtų pasakyti, nes Lietuvoje tas sąjūdis buvo kiek

dėję į kelionės dėžes, dar randa laiko išmokti ilgas lotyniškas mišias, kad galėtų jas nors vos porą kartų sugiedoti per savo švenčių pamaldas bažnyčioje.

P. K-yš

ROMOS IKŪRIMO MINĖJIMAS

Balandžio 21 d. Romos miestas šventė 2702 metų ikūrimo sukaktį.

— Hildesheimė buv. Trilke ligoninėje įsteigta 200 lovų Tbc ligoninė, kurioje bus išbandytas naujas Dr. Torcho išrastas vaistas prieš Tbc „Peteoshor“. Šio vaisto sėkmingumas gydyant kaulų Tbc buvo jau išbandytas Bad Pymonto klinikoje.

IŠTEISINTAS VEIT HARLAN

Balandžio 23 d. Hamburgo priekisusių teisams po ilgo svarstymo baigė žinomo vokiečių filmų režisieriaus Veit Harlano bylą. Jis buvo kaltinamas, kad savo surežisuotu „Jud Süß“ filmu nusikaltė prieš žmoniškumą ir tuo paskatinęs žydų naikinimą Vokietijoje. Teismas dėl įrodymų stokos režisierių Harlaną išteisino.

Po proceso žydų atstovas Horst Wienskowitz pareiškė, kad „dabar žydai turi kuo greičiau išaiškinti Vokietijai, nes šis sprendimas dar daugiau paskatins antisemitizmą.“

— Londonas. New Yorko General Time Instruments Corporation investuoja į D. Britanijos laikrodžių pramonę 1 mil. dolerių. Šia pagal Marshallio planą suteiktą paskolą garantuoja ir Ekonominio bendradarbiavimo administracija.

Sv. Kazimiero bažnyčia Vilniuje

Špionažo šedevras

Jungt. Am. Valst. karo ministerija neseniai paskelbė viešumai slaptašias bylas, liečiančias špionažo veiklą Japonijoje. Ši šnipinėjoji veikla, ją palyginus su 1946 m. surekta veikla Kanadoje, galima tiesiog šedevru pavadinti.

Sovietų špionažo organizacija Japonijoje, vadovaujama vokiečio žurnalisto Dr. Richarda Sorge, JAV karo ministerijos manymu, turėjusi lemiančios reikšmės karo raidai. Organizacija gaudavusi tiesiog iš Japonijos ministerių kabineto ir vokiečių pasiuntinybės informacijas, kuriomis remiantis rusai galėdavo vykdyti pagrindinius strateginius sprendimus. Pav., Dr. Sorge įtikinančiai Maskvai pranešė, kad Japonija Sov. Sąjungos nepulsianti. Toliau jis galėjęs rūšams pranešti, kad Japonija bosiantį Japonijos — Sov. Sąjungos neutralumo sutarties ir savo elsenyva kreipiantį pietų kryptimi. Šio pranešimo rezultatas —

sovietų laikomos Sibire divizijos pasinčiamos į Vakarus — kad apgintų Maskvą nuo vokiečių spaudimo.

1941 m. gegužės mėn. Dr. Sorge informavo Maskvą, kad Vokietijos—Sov. Sąjungos pasieny vokiečiai sukoncentravo 170—190 divizijų. Vokiečius pradedant prieš sovietus karą Dr. Sorge suminėjo birželio 20 dieną. Be to, Dr. Sorge suteikė sovietų valdžiai plačias informacijas apie Japonijos karinį ir pramonės pajėgumą.

Dr. Sorges' vyriausiuoju informacijų šaltiniu tarnavo Vokietijos pasiuntinybė Tokioje. Pasiuntinys puiknininkas Ott, įsitikinęs Dr. Sorges' šimtanuošimtinio nacional-socializmo, su juo tampriai susibičiuliavo ir net paskyrė jį pasiuntinybės spaudos atšakė, tuo pačiu suteikdamas teisę mesti žvilgsnį į slaptuosius dokumentus. Su Japonijos vyriausybę Dr. Sorge palaikė ryšius per savo svaibriausią bendradarbį Hosumi, kuris bičiuliavosi tuomet su Japonijos ministerių pirmininku princu Kanoye. Kitiems bendradarbiams padedant, Dr. Sorge gaudavo informacijų iš JAV, D. Britanijos ir Prancūzijos pasiuntinybių. Savo pranešimus jis siųsdavo slapto siųstuvo bangomis ar tarpininkaujant sovietų pasiuntinybė.

Dr. Sorge, gimęs 1895 m. Pietų Rusijoje, kurį laiką studijęs Vokietijos universitetuose, įstojo į komunistų partiją. Partijos naru, 1933 m. jis išvyko į Japoniją ir tenai surezgė špionažo tinklą, kurio laimingos dienos tęsėsi iki 1941 m. spalio mėnesio. Iki organizacijos susekimo, Dr. Sorge ir Hosumi pakibo po kartumėmis.

D. Mickaitė-Mitkienė

TĖVYNĖJ LIKUSIAI DUKRELEI

Baisi kanonada ten grojo Garsais dideliais ir mažais, Ir plieniniai paukščiai grūmojo, Ir kaukė sirenos, ir mojo Mirtingojo šokio pažastis...

Iš jėviškės bėgo, kas gyvas, Kolonosė ir padrikai... Ir menas rudo tas vėlyvas, Upelis, ir krūmas alyvų, Kur tu, Dukružėle, likai...

Tave, lyg svajonių gėlę, Nešuos ištrėmimo keliu. Joks skausmas širdies taip užgėlė, Kaip tas, kad tavęs, Dukružėle, Prie savęs priglaust negaliu!

Ak, tūkstantį kartų aš klausiau Laisvūną vėjelį rytu: Gal matė tave, mylimiausia, Beinant kuli nora toliausiu... Kur tu, Dukružėle, kur tu?

Ak, vieną akimirka brangia Tave nors iš tolo išvysti! Ir tėviškės mielį padangę, Ir tuos, kur kančios keliu žengia, Ir tuos, kur išėję — negrįši!

Deja, nei paukštėlis, nei vėjas Neatnešė jokios žinios — Tik tolimas aidas girdėjos, Kad vis labiau šėlsta [skriaudėjas... Kančia ir mirtis — palydavo] [tautos.

Tave, lyg svajū mano gėlę, Nešuos ištrėmimo keliu... Joks skausmas širdies taip ir dėkinga dirva šia iki šiol visai dar netirtą mūsų istorijos viltį patyrinėti.

J. Pronsks

Prie Nemuno ilgus amžius stovi Raudonės pilis

Vladas Šlaitas

PRO DŪMUS

O, geležinkeli, Pro triukšmą ir pro dūmus Į mano sielą sminga aštrūs tavo bėgiai. Visą gyvenimą išardė, geležinkeli, tavieji bėgiai.

Bėgiai, bėgiai, metalo saugyslės po visą žemės rutulį. Bėgiai supiaustė mūsų pėdsakus, ir niekur mūsų keliai vienam taškan nesusižėgė.

Paskutinieji atsiveikimo žodžiai ir paskutinis pabučiavimas pro dūmus. Ir tu verkei prie geležinkelio sukilpus, ir tirdė bėgius tavo ašarų atiramas.

O, mano mama, aš kasdien tave, lyg žaizdą, nešu pro miglamano ašarų ir dūmus. Nuo tavo ašarų sutirpo bėgiai, nuo tavo ašarų atirumo.

Iš ką tik išėjusios knygos „Žmogiskosios Psalmės“.

TREMTINIŲ AKTUALIJOS

Antroji našlaičių grupė iš Britų zonos į JAV

Balandžio 21 d. iš Hamburgo išskrido į JAV antroji 55 našlaičių grupė į Ameriką (53 iš britų zonos ir 2 iš prancūzų zonos). Šie pirmieji DP našlaičiai išvyko į JAV pagal DP bilį, kur jiems surasti nauji tėvai ir pastogė. Netrukus, kai bus atlikti reikalingi formalumai, turi išvykti ir trečioji grupė.

(IRO Bul. Nr. 35)

IS BRITŲ ZONOS KOVO MĖN. IŠVYKO 4.013 TREMTINIŲ

Iš 4.013 išvykusių iš Britų zonos tremtinių 21 repatrijavo (6 į Latviją ir 6 į Ukrainą, 5 į Lietuvą, 3 į Olandiją ir 1 į Estiją).

Daugiausia tremtinių priėmė Australija ir Kanada. Išvykusių tautybėmis skirstėsi: 2.296 lenkai, 532 latviai, 269 ukrainiečiai, 261 lietuvis, 199 jugoslaviai, 133 estai. Likusieji buvo kitų tautybių.

(IRO Bul. Nr. 35)

BELGIJON IŠVYKUSIŲ PROBLEMA

IRO Vyr. Būstinė, Zenevoje, yra svarstoma Belgijos problema, bet dar nėra nutarta, kas daryti su dideliu skaičium DP angliakasių, kurie greit baigs atidurti sutartą dviejų metų laiką. IRO tikisi, kad dalis sutiks ir toliau dirbti angliakasio darbą kaip laisvi darbininkai, o kiti susiras darbą kitose profesijose. Bet bus ir tokių, kurie Belgijoje pasilikti

DP STATISTINĖS ŽINIOS

Britų zonoje kovo 31 dieną gautųjų IRO parama buvo 164.192 asmenys: 125.246 gavo maistą ir pastogę ir 38.946 turėjo politinę globą ir galimybę emigruoti. Tautybėmis jie skirstėsi:

Silti rūbai reikalingi ir Australijoje

Išvykstantiems į Australiją yra patariama neįsparduoti ar kitaip neatsisakyti šiltų žieminių rūbų, nes šiuo metu Australijoje yra žiema ir net gana šalta. Silti žieminiai rūbai reikalingi ir N. Zelandijoje. Vasariniai rūbai reikalingi pravažiuojant Italiją.

(IRO Bul. Nr. 35)

DP STATISTINĖS ŽINIOS

Britų zonoje kovo 31 dieną gautųjų IRO parama buvo 164.192 asmenys: 125.246 gavo maistą ir pastogę ir 38.946 turėjo politinę globą ir galimybę emigruoti. Tautybėmis jie skirstėsi:

ATVIRAS LAIŠKAS S. NARKELIŪNAITEI

Nežinia, dėl kurių priežasčių Tamstos reportažuose ir nemaloniai pateko Augustdorfio stovykla, kurią Tamsta mėginai įgelti jau antra kartą. Pirmą kartą nutylėjome ir neregavome, manydami, kad tai tik nesupratimas ar nepakankamai objektyvi kieno nors informacija bus Tamsta suklaidinusi. Tačiau š. m. „Mintis“ Nr. 26/548 savo reportaže „Keliuone per stovyklas“ Tamsta, pabrėžusi, „kad stovykloje vykta sklandus darbas, o ypač kultūrinis, reikia mokėti stovyklos vadovybę būnant, jei ne tą veikiamą organizuoti, tai nors ji remti ir sudaryti sąlygas jam klestėti“, toliau stačiai puolė tą nedidelę stovyklą prie Detmoldo, kurioje buvo prisiglaudę kai kurie mūsų dainininkai. Tamstos priekaištai taip skamba: „Prie Detmoldo esanti nedidelė lietuvių stovykla tikriausiai nemokėjo savo kultūrininkų mylėti, jei jie vieną dieną ją paliko, pakeisdami bures kitos pastogės ieškojimą.“ Ir paskui gražiai išskaičiuojai, ką kuris visuomenininkas daugiau ar mažiau žinomas asmuo ten, naujoje susirastose stovykloje, dirba, plius, kaip pelnosi ar kitaip verčiasi.

Zinoma, mes visai nepavydime, kad būvę Tremtinių Operos kolektyvo nariai savo darbu rado geresnes sąlygas, negu jas galėjo duoti mišri Augustdorfio stovykla, kurioje lietuvių yra tik saujelė. Tik mums sunkiai suprantamas kaltinimas ir solistų darymas kultūros kankiniais. Rodos, visai natūralu ieškoti geresnių gyvenimo sąlygų, ir visai niekas nesistebi, jei vienas ar kitas asmuo persikelia iš vienos stovyklos į kitą dėl kurių nors asmeninių ar visuomeninių sumetimų. Tik vieną stovyklą dėl to daryti kone kaacetą ir dar apkalinti dėl to lietuvišką minėtos bendruomenės vadovybę yra jau ne nesupratimas, bet pikta valia, kylanti iš kieno nors noro, pasinaudojant Tamstos plunksna, suvesti kurias nors asmenines sąskaitas. Be to, iš

ligi šios dienos „Mintis“ jo nedėjo, todėl prašome jį įdėti Tamstų redaguojamame laikraštyje.

Augustdorfio Apylinkės Komitetas 1949 m. balandžio mėn. 23 d.

Kad iš tokių Tamstos rašinių visuomenė nesudarytų klaidingų nuomonės, norime ta proga priminti, kad ne Augustdorfio lietuvių stovyklos kaltė, kad buvo numarinta tiek daug gražių vilčių teikusi Liet. Tremtinių Opera — tos ujamoms stovykloms tikrai nuosirdžiai remta ir joje iškairi. Gerbdami tuos niekuo dėtus tos Operos kolektyvo narius, kurie tikrai nuosirdžiai į ję dirbo, nenorime dėl kažkieno neramos dvasios vėl iš naujo kelti jau pamirštą kolektyvo atsiradimo ir jo surimo istoriją. Taip pat turime pridurti, kad lietuvių grupės vadovybė Augustdorfio stovykloje (nors ji ir keitėsi per visą gana ilgą laikotarpį) visą laiką į gyvenančių menininkus kreipė reikiama dėmesį ir, kiek galėjo, stengėsi padėti ir net sudaryti išimtinę padėtį. Nenorėdami šiuo metu smulkiau liesti tų taip jautrių reikalų ir minėti vieną ar kitą pavardę, pabrėžiame, kad turime pakankamai konkrečių faktų, kurie, išskirti viešumon, visai kitai nušviestų buvusią padėtį.

Prašome ateityje kalbėti konkrečiais faktais, o nesivaidyti tik bendromis užgauliomis frazėmis ir lietuvių garbę teršiančiais užgauliojimais. Vertiesiems niekas nuopelnų neatims ir neatsužina, o apie vieno ar kito kultūrinę veiklą palikime galutinį žodį terti tremtinių kultūrinio gyvenimo istorikui, kuris, būdamas laiko atžilviu toliau nuo visų asmeninių intrigų, bus tikrai objektyvesnis.

Reikiame pagarbą

LTB Augustdorfio Apylinkės Komitetas

Augustdorfas, 1949. III. 29.

me universiteto sporto direktoriaus paduotoju.

Ed. Krause yra susipratęs lietuvis ir priklauso Dariaus Girėno legionui. Pirmojo pasaulio lietuvių kongreso metu 1935 m. su būreliu Amerikos lietuvių sportininkų jis lankėsi ir Lietuvoje, kur Kaune žaidė krepšinio rungtynes. Jo brolis Feliksas Krause - Kraučius treniravo mūsų krepšinininkus ir padėjo iškovoti Rygoje ir Kaune Europos krepšinio pirmenybes.

LONDONO WOLVES — ANGLIŠKŲ TAURĖS LAIMĖTOJAS

Balandžio 30 d. Londone, Wembley olimpiniam stadione, įvyko visų karštai lauktos baiginės Anglijos futbolo taurės rungtynės tarp Londono Wolves ir Leicester City. Rungtynes stebėjo 100.000 žiūrovų, jų tarpe ir D. Britanijos princesė Elizabeth su savo vyru. Rungtynes, kaip ir buvo tikėtasi, laimėjo Wolves 3:1 (2:0).

Edinburge, stebint 130.000 žiūrovų, įvyko Skotijos—Prancūzijos futbolo rungtynės, kurias laimėjo Skotija 2:0.

— Garusis Anglijos futbolo žaidikas Swift po 16 metų žaidimo pasitraukė iš futbolininkų eilų. Ta proga Swift buvo apdovanotas savo klubo ir gausių gerbėjų dovanomis.

Anglijos futbolo pirmenybėse liko sužaisti 3 rungtynes, tačiau meisteris jau pasiškėjęs. Tai Portsmouth su 56—21 tašku.

(kv)

nebegalės. Todėl IRO svarsto klausimą, ar nevertėtų jiems leisti išemigruoti iš Belgijos į kitus kraštus. Kai šie klausimai bus galutinai paaiškėję, BALF'as painformuos per spaudą. Į Vokietiją jiems sugrįžti tuo tarpu nenumatoma leisti.

Likviduota Pinnebergo lietuvių gimnazija

Britų valdžios patvarkymu nuo š. m. gegužės 16 d. turi nustoti veikti visų trijų tautybių (lietuvių, latvių, lenkų) gimnazijos

Pinneberge. Tų gimnazijų mokiniai išsiunčiami pas tėvus. Norintieji toliau mokytis turės per savo DPACCS prašyti į Neustadto gimnaziją, kuri dabar lieka vienintele britų pripažinta ir gerai aprūpinta DP gimnazija Slesvig-Holšteine. Oficialiai yra nustatyta, kad mokslo metai Neustadte turi visoms tautybėms prasidėti tik birželio 16 d. Lietuviams tai sudaro nepatogumų, nes lietuvių gimnazijos ir pradžios mokyklos baigė mokslo metą žymiai anksčiau.

Ryšium su šiais nuostatais, Pinnebergo lietuvių gimnazija baigė šio mokslo metą, ir naujų nebepradėjo. Moksleiviai išvyko pas savo tėvus, o iš ten ieško kelio į mokslo tolius. Tad Pinnebergo liet. gimnazijų (buv. Klein Wittensee) tenka laikyti neįveikiančia nuo gegužės 1 d.

Į buv. gimnazijos patalpas atkelti lenkai iš Wedello stovyklos. Latvių gimnazijos mokiniai, kurie gyveno vienuose namuose bendrabutyje kartu su lietuviams, mėgino mokytis ligi nustatytą termino (V. 16.), bet buvo iš patalpų iškraustyti balandžio 27 d. ir turėjo apsigyventi patalpose, kurios ligi tol buvo

naudojamos klasėmis. Pastebima aiški naujo DPACCS'o komendantų tendencija paversti kogrečliau Pinnebergo stovyklą ne universitetine ir ne mokykline.

Kas nuo šiol lankys Pinnebergą, ras gerokai pasikeitusį vaizdą. Pusė visų patalpų jau bus apgyvendinta lenkų DP, daugiausia CMLO dirbančių lenkų šeimų.

reikalus sutvarkyti betarpiškai Likvidacinėje Komisijoje arba pas „L. Z.“ platintojus gyvenamose kraštuose.

„Lietuvių Žodžio“ platintojai ne Vokietijoje yra įgaliojami atsiskaityti su pretendais. Tai padarė, turimus aktyvus tuojau pranešti Likvidacinėi Komisijai.

4. Vak. Vokietijos platintojai ir skaitytojai prašomi atsiskaityti „Lietuvių Žodžiui“ Likvidacinėi Komisijai iki š. m. birželio mėn. 1 d.

5. Pretenzijos, pareikštos po š. m. birželio 10 dienos, nebus patenkinamos.

„Lietuvių Žodžio“ Likvidacinė Komisija

(21a) Detmold, Wittjestr. 14.

AUKOS „LIETUVIŲ ŽODŽIUI“

V. Paulionis iš Anglijos atsiuntė tarptautinių pašto kuponų 1 sumal.

Pinnebergo LTB apylinkės komitetas DM 50.

Willich'o LTB apylinkės komitetas (darbo kuopa) 30 DM.

Hannover,Stöcken LTB apylinkės komitetas 10 DM.

Už aukas nuosirdžiai dėkojame.

„Lietuvių Žodžio“ Red. ir Adm.

V. Unijos Gynybos k-to pirmininkas feldm. Montgomery nuo š. m. gegužės 6 ligi 11 d. lanko Olandiją. Laikraščiai rašo, kad jis lankys garsiuosius tulpių laukus. Tačiau pabrėžiama, kad jo atsilankymas turis strateginių tikslų.

Olandijos vyriausybė nėra per daug sužavėta įtraukimu Vakarų gynybos sistemon. Ji sutiks tik su laikiniu jai nepalankiu sprendimu, reikalaujama, kad V. Europos pirmasis gynybos lankas eitų per Vokietiją.

Firmos „Balt-Export“ pranešimas

„Balt-Export“ dėkoja visiems sveikinuosiems Firmą jos išikirimu proga. Ypač dėkojame užsienio lietuviams ir lietuviškoms firmoms už pareiktus linkeėjimus ir rodomą susidomėjimą mūsų iniciatyva. Dėl didelių kiekių gaunamų užklausiui ir pasiteiravimų, negalėdami kiekvienam užklausiui atsakyti atskirai, skelbiame spaudoje bendrą informaciją apie mūsų Firmą, jos apibrėžti, darbus ir tikslus. Toliau būda daugelis užklausiui ras čia į savo užklausiui ir atsakymus.

1. Firma „Balt-Export“ veikia komandinės bendrovės pagrindu su aprėžta narių atsakomybe pagal įneštą kapitalą.

2. Firmos licenzija — didmenų prekyba visų rūšių meno išdirbinių vidaus Vokietijos ir užsienio rinkose. Tai liečia: taurių metalų, kristalo, porcelano, bronzos išdirbinius, žaislus, įvairių rūšių brangiuosius kilimus, paveikslus ir t. t.

3. Maisto produktai Firma prekiauti nesirodo. Tada gerokai komplikuočiai dėl ribotos licenzijos.

4. Firmos veikimo sritis yra ir fabrikuose įstovavimas užsienioje ir savo apimties ribose tomis imonėms žaliavų parūpinimas. Todėl mūsų Firmos atstovavimui užsienioje ypač yra reikalingi patyrę prekybininkai ir geri atitinkamos srities specialistai, pažįstami atstovaujamos šalies rinką ir turintys patirtį bei gerus ryšius.

5. Firma yra viešo atsiskaitymo imonė, todėl jos duosios biržos pasiūlymų nepritaria ir transakcijų vaizbininkais pagrindais nedaro. Užsienio rinką yra nepaprastai jautri gaminių kokybei, bet nemažiau ir kainoms. Todėl įsigyverti užsienio rinkon galima tik siūlant gaminius žemiau konkurencinių kainų ir galimai aukštesnės kokybės.

6. Deja, Firma pinigų pasko-

I-os serijos

1000 DM — Nr. 336;

500 DM — Nr. 4013;

250 DM — Nr. 4020;

Po 100 DM — Nr. 2409, 1662, 5176;

Po 50 DM — Nr. 208, 1771, 4823, 4746, 1947;

Po 10 DM — Nr. 3520, 4177, 2, 4036, 967, 3701, 4360, 2151, 1851, 2333;

Po 5 DM — Nr. 1059, 993, 2002, 210, 4883, 215, 820, 3155, 5583, 556, 2056, 3382, 1533, 5899, 4990, 5357, 5698, 4292, 4478, 4756, 5894, 4039, 5112, 5409, 1607, 5803, 5244, 4087, 1962, 5603, 2947, 4416, 2015, 2910, 524, 3807, 2058, 5071, 5561, 2663, 5984, 413, 1807, 1515, 1627, 4698, 3462, 2273, 5833, 689;

Po 2 DM — Nr. 4798, 1007, 2377, 5260, 5480, 4511, 4463, 5956, 4034, 5639, 2534, 2156, 2503, 541, 4019, 3426, 1647, 4751, 5194, 5885, 5782, 2181, 207, 3949, 4914, 3089, 978, 173, 2584, 657, 2559, 977, 138, 549, 4998, 1016, 219, 3728, 4873, 4877, 5242, 1760, 4042, 2580, 3318, 3261, 3717, 4233, 3996, 103, 5625, 842, 5949, 5182, 5263, 152, 4830, 57, 1711, 3120, 3846, 5971, 4492, 5020, 1078, 5843, 410, 1037, 4073, 431, 2561, 1095, 3256, 4419, 480, 5068, 27, 5917, 5102, 2562, 2853, 3353, 658, 4260, 5534, 5508, 5317, 2098, 2813, 1066, 2392, 3456, 1304, 3715, 846, 121, 3570, 112, 5862, 2879;

II-os serijos

1000 DM — Nr. 3725;

500 DM — Nr. 908;

250 DM — Nr. 4043;

Po 100 DM — Nr. 1028, 4993, 2355;

Po 50 DM — Nr. 830, 5404, 3431, 5644, 3517;

Po 10 DM — Nr. 5581, 539, 3027, 4127, 961, 4040, 792, 3176, 1267, 4803;

Po 5 DM — Nr. 290, 3697, 532, 4770, 5110, 1559, 1732, 3415, 2099, 5156, 4042, 558, 3416, 5574, 5133, 4674, 528, 5424, 4363, 89, 4581, 3910, 3130, 5259, 4945, 5607, 4921, 3191, 3094, 712, 2448, 519, 3201, 1718, 1845, 4428, 5326, 4136, 2153, 1080, 5832, 2234, 3685, 2311, 2202, 4873, 2488, 3136, 181, 4177, 3759;

Po 2 DM — Nr. 753, 4261, 158, 5409, 4387, 5485, 5144, 3628, 2952, 5287, 1019, 1712, 2069, 4032, 4062, 32, 2556, 1212, 1766, 5224, 5575, 4986, 1700, 5689, 4434, 2967, 5767, 3045, 2247, 3510, 4698, 3804, 870, 2217, 2399, 5381, 4717, 3734, 1578, 3962, 570, 4121, 3167, 2840, 3165,

36
1949. V. 7.

ŠACHMATAI

Veda K. Skėma

MIELI ŠACHMATŲ MĖGĖJAI!

Pernai vasarą nustojus „Mūsų Šachmatams“ lankyti savo skaitytojus, „Liet. Žodžio“ Redakcija šachmatams mielai užleido savo siktysė kertele, kuri nuo 1948. VIII. 28 buvo kiekvienam „Liet. Žodžio“ numeryje. Galima tvirtinti, kad tai buvo vienintelis tuo metu pasaulyje reguliariai vedamas lietuviškasis šachmatų skyrius.

Mūsų tikslas buvo, kad visų pirma šioje mažuėje šachmatų kerteleje atsispindėtų po visą pasaulį išsiblašikusių lietuvių šachmatininkų pasirodymai, jų pasižymėjimai svetimuju tarpe, jų įdomesnės šios srities kūryba. Šalia savųjų informacinių mūsų šachmatų mėgėjas čia rasdavo idėmėnių žinių, partijų bei užduvinių iš pasaulio šachmatų gyvenimo. Nors kai kurie mūsų šachmatininkai ir buvo gana nerangūs žinių atsiuntimo atžilviu, tačiau vieno kito šachmatų entuziasto, atėjusio man į pagalbą, dėka užsibrėžtas uždavyns didele dalimi buvo pasiektas. Teko išgirsti iš mūsų šachmatų mėgėjų tarpo nemažą pastenkinimo balsų. Senas vokiečių meistras Babel, kuris dažnai man šiuo ar tuo pagelbėdavo, kartą išsitarė: „Šis skyrius geriau atrodė negu dauguma mūsų (t. y. vokiečių) spaudoje esančių šachmatų skyrių.“

Tardamas atsiveikimo ir padėkos žodį bendradarbiams ir skaitytojams, ypatingą padėką reiškiau buvusiam mūsų šachmatų vadovui, dabar apsigyvenusiam JAV-se, Kaziuvi Markevičiui, kuris tikrai man nuolat ir gausiai pagelbėdavo. Mūsų šachmatų mėgėjų vardu nuosirdžiai dėkoju „Liet. Žodžio“ Redakcijai, supratusiai šį mūsų

reikalą ir iki galo tesėjusiam savo pažada.

Tur būt, nėra kultūringame pasaulyje tautos, kuri neturėtų šioškos ar tokios šachmatų literatūros. Ligi šio mes su didėmėmis ar mažėsnėmis spragomis rasdavome šiošką ar tokia įvertinti. Šiuo momentu, kai netenkame savo prieglobos — „Lietuvių Žodžio“ —, kyla klausimas, kur ir kuriuo būdu šis gražus ir kultūringas laisvalaikio žaidimas bus toliau propaguojamas ir palaikomas mūsų visuomenėje.

Kazys Skėma

K. MARKEVIČIUS JAU ĮSLUNGE Į JAV ŠACHMATŲ GYVENIMĄ

K. Markevičius, po kelių pasirodymų su žymesniais vietos šachmatininkais, pakviestas į Worcesterio 1. komandą. Balandžio 23 d. Worcesteris rungtis su Quincy ir laimėjo 5:3. Markevičius savo partiją laimėjo. Be to, Markevičius jau pakviestas ir į Stato šachmatų pirmenybes, kurios įvyks Bostone.

IGN. ŽALYS

Montrealio pirmenybėse jau turi 5 taškus iš 7 partijų (—4, —2, —1) ir viena partiją žymiai geresnį padėtyį atidėta. Tokiu būdu jis randasi tarp pirmujančiųjų.

— Gegužės 2 d. Bad Pyrmonte prasidėjo 1949 m. Vokietijos pirmenybės. Vokietijos meisterio titula gina münchenietis Unzicker. Vyriausiojo varžovai: Bogolubovas, P. Schmidt, K. Richter, Kleniger, Dr. Rödl, Hönlinger ir kt. Viso 32 dalyviai. Lošiama šveicarų sistema.

„LIETUVIŲ ŽODŽIO“ LIKVIDACINĖS KOMISIJOS PRANEŠIMAS

BCT Lietuvių Skyrius nuo š. m. gegužės 7 dienos sustabdo „Lietuvių Žodžio“ leidimą. Likvidacinė Komisija yra pavesta atsiskaityti su gerb. prenumeratoriais, platintojais ir bendradarbiais, o taip pat surinkti iš prenumeratorių ir platintojų „L. Z.“ priklausančias sumas.

Tuo reikalu Komisija skelbia: 1. Visi Vak. Vokietijos lietuvių, turį kurių nors pretenzijų „L. Z.“ redakcijai ar administracijai, prašomi jas pareikšti Likvidacinėi Komisijai ne vėliau kaip iki š. m. birželio mėn. 10 dienos.

2. Ne Vokietijoje gyvenę prenumeratoriai ir kiti asmenys, turį „Lietuvių Žodžiui“ kurių nors reikalavimų, prašomi tuos

naudojamos klasėmis.

Pastebima aiški naujo DPACCS'o komendantų tendencija paversti kogrečliau Pinnebergo stovyklą ne universitetine ir ne mokykline.

Kas nuo šiol lankys Pinnebergą, ras gerokai pasikeitusį vaizdą. Pusė visų patalpų jau bus apgyvendinta lenkų DP, daugiausia CMLO dirbančių lenkų šeimų.

reikalus sutvarkyti betarpiškai Likvidacinėje Komisijoje arba pas „L. Z.“ platintojus gyvenamose kraštuose.

„Lietuvių Žodžio“ platintojai ne Vokietijoje yra įgaliojami atsiskaityti su pretendais. Tai padarė, turimus aktyvus tuojau pranešti Likvidacinėi Komisijai.

4. Vak. Vokietijos platintojai ir skaitytojai prašomi atsiskaityti „Lietuvių Žodžiui“ Likvidacinėi Komisijai iki š. m. birželio mėn. 1 d.

5. Pretenzijos, pareikštos po š. m. birželio 10 dienos, nebus patenkinamos.

„Lietuvių Žodžio“ Likvidacinė Komisija

(21a) Detmold, Wittjestr. 14.

AUKOS „LIETUVIŲ ŽODŽIUI“

V. Paulionis iš Anglijos atsiuntė tarptautinių pašto kuponų 1 sumal.

Pinnebergo LTB apylinkės komitetas DM 50.

Willich'o LTB apylinkės komitetas (darbo kuopa) 30 DM.

Hannover,Stöcken LTB apylinkės komitetas 10 DM.

Už aukas nuosirdžiai dėkojame.

„Lietuvių Žodžio“ Red. ir Adm.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pinigines rinkliavos dovanos

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pinigines rinkliavos dovanų paskirstymas įvyko š. m. balandžio mėn. 24 d. Schwäbisch Gmünd'o lietuvių stovykloje. Dovanų paskirstymą viešai stovyklos salėje vykdė iš įvairių organizacijų atstovų sudaryta penkių asmenų komisija. Laimėjo šie aukų kvietimų numeriai:

4476, 3160, 4218, 4005, 4642, 5685, 4670, 2761, 536, 5744, 639, 1805, 457